

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina IX

Broj 81

Siječanj 2012.

ISSN 1800-5179

Raspjevani prosinac

Božićni blagdani

STR. 21

Marija Vučinović

STR. 10

20 godina od međunarodnog priznanja Hrvatske

STR. 8

Poštovani čitatelji

Nakon odlaska Tamare Popović s mjesta urednice, Redakcijski odbor uređivao je pet brojeva u prošloj godini, pripremajući novu urednicu za taj odgovoran posao. Na posljednjoj sjednici Upravnog odbora u prosincu prošle godine donesena je odluka o postavljenju glavne urednice.

Zadovoljstvo nam je što vam ovom prigodom možemo predstaviti tu osobu, koja je pripremala ovaj broj i koja će ubuduće s vama komunicirati i obnašati ovu značajnu funkciju. Nova urednica Hrvatskoga glasnika je Tijana Petrović, rođena u Kotoru. Trenutno radi na mjestu tajnice Vaterpolo kluba „Primorac“ i dopisnik je „Jadran pisma“ iz Rijeke.

Vjerujemo u njezine sposobnosti pa će Glasnik i ubuduće zadovoljavati postavljene kriterije, poštovati zacrtanu uređivačku politiku i uz vašu i našu pomoć biti objektivan interpretator svih značajnih događaja u našim državama.

Zahvaljujući Fondu za manjine Crne Gore, Gradu Zagrebu i našim vjernim sponzorima, pokušat ćemo tiskati Glasnik mjesečno, što počinjemo već od ovog broja.

Od prošlog broja svjedoci smo povijesnih događaja u objema državama. Hrvatska je postala zemlja pristupnica Europskoj uniji, a Crna Gora počeo će u lipnju pregovore s EU-om.

Iz kabineta predsjednika Crne Gore, gospodina Filipa Vujanovića, stigla je značajna vijest o dodjeli ordena našem Društvu i njegovu prvom predsjedniku za desetogodišnji doprinos u gradnji mostova povjerenja, suradnje i prijateljstva između naroda Hrvatske i Crne Gore, o čemu ćemo vas detaljno obavijestiti u idućem broju, nakon uručenja.

Uredništvo

Na osnovu odluke Upravnog odbora Društva cijena časopisa je od 01. siječnja 2,00 eura Godišnja članarina od 2012. Godine iznosi 10,00 eura

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi dvomjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0) **32 304 232** Faks: +382 (0) **32 304 233**
E-mail: hgd-kotor@t-com.me WEB: www.hrvati.me
Žiro-račun: **520-361700-17**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **Mirko Vičević** urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** Lektorica: **Sandra Čudina** Fotografije: **Foto Parteli, Miroslav Marušić, arhiva HGD CG.** Dizajn&priprema: **Radionica LCG**
Tisak: **Biro Konto-Igalo** Naklada: 800 primjeraka

9. PROSINCA EUROPSKI SAVJET DONIO ODLUKU O POČETKU PRISTUPNIH PREGOVORA S EUROPSKOM UNIJOM U LIPNJU MJESECU. ISTOG DANA HRVATSKA POTPISALA PRISTUPNI UGOVOR S EUROPSKOM UNIJOM.

Povijesni dan

Milanović, Josipović i Šprem nazdravljaju rezultatu referenduma

Odluka Europskog savjeta da u lipnju otvori pregovore s Crnom Gorom nesumnjivo je događaj koji je obilježio 2011. godinu i dolazi kao kruna napora da se Crna Gora približi standardima koji će je uvesti među članice Europske unije.

Poslije šest godina Hrvatska je postala zemlja pristupnica. Nakon referenduma i ratifikacije u 27 zemalja članica EU-a Hrvatska će postati 28. zemlja članica, a Hrvatski jezik 24. službeni jezik EU-a.

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Europski savjet jedno-
glasno je odlučio da
pregovori s Crnom Go-
rom počnu u lipnju mjesecu.
U zaključcima koje su usvojili
šefovi država i vlada EU-a
navedeno je kako je konstatirana
povoljna ocjena Europske
komisije o dosadašnjem
napretku Crne Gore. Ocije-
njeno je da prije početka pre-
govora treba utvrditi napre-
dak u reformama „posebno u
području vladavine prava te
u borbi protiv korupcije i or-
ganiziranog kriminala“. Eu-
ropska komisija pozvana je
da „bez odlaganja“ načini
okvir za pristupne pregovore
s Crnom Gorom, što znači da
je ovo posljednja politička
odluka prije otvaranja prego-
vora.

Europski put Crne Gore
službeno je započeo 24. lip-
nja 2006. godine kada je Sa-
vjet EU-a usvojio mandate za

pregovore s Crnom Gorom o
sporazumu o stabilizaciji i
pridruživanju. Dva mjeseca
kasnije, 26. rujna, započeli
su pregovori s EU-om o spo-
razumu o stabilizaciji i pri-
druživanju, a 15. ožujka
2007. SSP je potpisan u Pod-
gorici te je stupio na snagu 2.
svibnja 2010. godine. Crna
Gora podnijela je prijavu za
članstvo u EU 15. prosinca
2008. Europska komisija je
preporučila status kandidat-
kinje za našu zemlju 9. stu-
denog 2010., a 17. prosinca
Crna Gora postala je formal-
no kandidatkinja za puno-
pravno članstvo u EU. Eu-
ropska komisija preporučila
je Crnu Goru za početak pre-
govora s EU-om 12. listopada
prošle godine.

„Mislim da je ovo, bez imalo
pretencioznosti, veliki dan za
crnogorsko društvo i za crno-
gorsku povijest“, rekao je
premijer Lukšić komentiraju-
ći odluku Europskog savjeta
da će Crna Gora početi pri-

stupne pregovore s EU-om u
lipnju mjesecu.

Hrvatska u Europskoj uniji

Poslije punih 20 godina ne-
ovisnosti Republika Hrvatska
postala je 9. prosinca članica
pristupnica EU-a, koja bi tre-
bala 1. srpnja 2013. godine
postati i njezina 28. članica.
Prigodnom svečanosti u Bru-
xellesu, govornicima čelnika
Unije koji su veličali uspješne
pregovore i provođenje refor-
mi u Hrvatskoj te poručivali
zemljama u njezinu okruže-
nju kako se napor isplati, a
na kraju i govorima predsjed-
nika RH Ive Josipovića i bivše
predsjednice Vlade RH Ja-
dranke Kosor zaključeno je
razdoblje šestogodišnjeg pre-
govaranja. „Danas Hrvatska
dio svoje suverenosti predaje
Europi. Hrvatska danas ulazi
u Europu, no još je važnije da
je Europa ušla u Hrvatsku“,
rekao je tom prigodom pred-

Uspjeh godine

Crna Gora završila je polovinom prosinca šestogodišnji
proces prijema u Svjetsku trgovinsku organizaciju, koja sa-
da ima 157 članica i pokriva 90% svjetske trgovinske raz-
mjene. Poštovanje principa STO značit će za Crnu Goru po-
slovanje po međunarodno prihvaćenim pravilima, ali i ko-
rak bliže članstvu u Europskoj uniji.

Prihvaćanje zajedničkog izvještaja o prijemu Crne Gore
formalizirano je u Ženevi 17. prosinca, a očekuje se da će
primjena početi 1. svibnja odnosno mjesec dana nakon što
protokol bude ratificiran u crnogorskom parlamentu.

Proces priključenja Crne Gore u STO počeo je 15. veljače
2005. godine. Do prijema u STO održano je sedam sjednica
Radne grupe za pristupanje, na kojima je provjeravana
usklađenost crnogorskog zakonodavstva s pravilima STO.
Paralelno su obavljani bilateralni pregovori o pristupu trži-
štu roba i usluga sa svim zainteresiranim stranama i zaklju-
čeni su s EU-om, SAD-om, Kinom, Norveškom, Švicarskom,
Japanom, Brazilom, Kanadom, Salvadorom, Hondurasom i
posljednji u studenome prošle godine s Ukrajinom. Koliko
je značajna ova organizacija govori i podatak da u regiji, ali
i u Europi, jedino Srbija i BiH nisu članice STO-a.

sjednik Josipović dok je Kosor istaknula kako se „Hrvatska danas vraća kući, vraća se u zajednicu europskih naroda“.

Visoki stupanj pripremljenosti

Ugovor o pristupanju i Završni akt, završni politički dokument Međuvladine konferencije u kojemu se navodi sve što je usuglašeno tijekom pregovora, potpisali su čelnici država članica, te Josipović i Kosor. Ugovor o pristupanju sastavljen je na 23 službena jezika Europske unije te na hrvatskome, koji će od 1. srpnja 2013. postati 24. službeni jezik Unije.

Od Hrvatske se očekuje da nastavi igrati aktivnu ulogu u regionalnoj suradnji na zapadnom Balkanu, uključujući i područja poput povratka izbjeglica, pravosudne suradnje i upravljanja granicama. Potiče se da nastavi rješavati

Izabrana nova Vlada

U Republici Hrvatskoj je izabrana nova Vlada na čelu s premijerom Zoranom Milanovićem, koja ima 20 ministarstava i 22 člana, uz premijera četiri su potpredsjednika Vlade, te 20 ministara, a troje potpredsjednika ujedno su i ministri. Prvi potpredsjednik je čelnik HNS-a Radomir Čačić, koji obnaša i dužnost ministra gospodarstva. SDP ima troje potpredsjednika Vlade- Milanku Opačić, koja je i ministrica socijalne politike i mladih, Branka Grčića, koji vodi i ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, te Nevena Mimicu kao potpredsjednika Vlade za unutarnju, vanjsku i europsku politiku.

Ministrica vanjskih i europskih poslova je Vesna Pusić (HNS), ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić (SDP), zdravlja Rajko Ostojić (SDP), financija Slavko Linić (SDP), obrane Ante Kotromanović (SDP), sudstva Orsat Miljenić (nestranački)uprave Arsen Bauk (SDP) te preduzetništva i obrta Gordan Maras (SDP). Ministar rada i mirovinskog sustava je Mirando Mršić (SDP), pomorstva, prometa i infrastrukture Zlatko Komadina (SDP), poljoprivrede Tihomir Jakovina (SDP), turizma Veljko Ostojić (IDS), kulture Andrea Zlatar (HNS), zaštite okoliša i prirode Mirrela Holy (SDP), graditeljstva i prostornog uređenja Ivan Vrdoljak (HNS), branitelja Predrag Matić (nestranački), te znanosti, obrazovanja i sporta Željko Jovanović (SDP)

**Premijer Igor Lukšić
i Herman Van Rompuy**

otvorena bilateralna i regionalna pitanja.

Do 1. srpnja 2013. godine Hrvatska će imati status promatrača, a umjesto dosadašnjega kandidatskog statusa trenutno ima status zemlje pristupnice.

Nakon održanog referenduma, sve zemlje članice trebaju do kraja lipnja 2013. godine ratificirati i predati isprave Vladi Republike Italije, koja je depozitar Ugovora.

Kao ravnopravna članica

Ulaskom u Europsku uniju Hrvatska će imati jednog povjerenika u Europskoj komisiji, te po jednog suca u Sudu i u Općem sudu, kao i jednog člana u Revizorskom sudu. U Europskom parlamentu imat će 12 zastupničkih mjesta, a bit će predstavljena i u Europ-

skom vijeću, koje čine šefovi država ili vlada država članica. Hrvatska će, poput Danske, Irske, Litve, Slovačke i Finske, imati sedam glasova pri donošenju odluka i akata u Europskom vijeću i Vijeću Europske unije za koje se zahtijeva kvalificirana većina. Opće vijeće Europske središnje banke dobit će i jednog člana iz Hrvatske, guvernera Hrvatske narodne banke, kao i Vijeće guvernera Europske investicijske banke u kojem će Hrvatska također imati predstavnika. U Europskome gospodarskom i socijalnom odboru te u Odboru regija Hrvatska će imati po devet predstavnika.

Nakon pristupanja Hrvatske EU, hrvatski građani moći će kupovati robu u bilo kojoj državi članici Unije te je bez ikakvih carinskih pristojbi uvesti u Hrvatsku.

Novosti za Hrvatsku u EU

Pristupanjem Uniji granica sa Slovenijom i Mađarskom postat će unutarnja granica EU-a, na kojoj se ukidaju carinske kontrole, dok će granice Hrvatske s BiH, Crnom Gorom i Srbijom postati vanjske granice Unije i na njima se zadržava carinska kontrola.

Svaka članica EU-a ima pravo korištenja sredstava iz zajedničkog proračuna Europske unije, ali i obvezu uplate u proračun.

Hrvatski građani moći će se slobodno zaposliti u zemljama EU-a bez posebnih odobrenja ili radnih dozvola.

Novi standardi

Hrvatski građani moći će studirati na europskim visokim učilištima pod istim uvje-

tima kao i državljani države članice u kojoj se nalazi sveučilište, a stručne kvalifikacije stečene u Hrvatskoj bit će priznate na području Europske unije, i to u većini slučajeva bez složenih administrativnih postupaka.

Certifikati izdani u Hrvatskoj priznavat će se u svim državama članicama, čime će hrvatski proizvođači imati slobodan pristup europskom tržištu, a hrvatski proizvođači će izbjeći dvostruka testiranja prilikom plasiranja proizvoda na europsko tržište, što utječe i na smanjenje troškova.

Postupno će se mijenjati registracije na vozilima. Do 2013. bit će uvedena vozačka dozvola u kartičnom obliku. Nove registracije dobit će znak EU-a. Putovnice ostaju iste, a osobne iskaznice zasad se neće mijenjati.

Završen dug put od početka pregovora do članstva u EU

Na referendumu održanom u nedjelju 22. siječnja građani Hrvatske odgovarali su na pitanje: "Jeste li za članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji?" Na birališta je izašlo 66 posto građana koji su glasovali ZA, dok je 34 posto bilo PROTIV. Time je postignut bolji rezultat nego što su najavljivale ankete, ali uz činjenicu da je na birališta izašlo tek 43,58 posto birača. Hrvatska je ovime završila dug put od početka pregovora, koji su trajali dulje nego s bilo kojom novoprimljenom zemljom, do punopravnog članstva u EU koje ju očekuje 1. srpnja 2013.

U svome prvom obraćanju nakon objavljenih rezultata predsjednik Ivo Josipović rekao je kako je Hrvatska izabrala Europu odnosno zajednicu sa svim demokratskim zemljama. "Siguran sam da Hrvatska može i zna. Veliko europsko DA je rečeno", rekao je predsjednik zahvalivši pritom i onim građanima koji su izašli na birališta i zaozračili PROTIV. "Današnja odluka definitivno je odredila Hrvatsku kao europsku zemlju, kao zemlju europske budućnosti", rekao je Josipović. Predsjednik Sabora Boris Šprem izrazio je zadovoljstvo odlukom hrvatskih građana uvjeren kako je odluka na referendumu označila dolazak novog vremena i boljeg života. On je rekao da Hrvatska ostaje i dalje samostalna, ali sad će imati šire vidike i veće mogućnosti. Premijer Zoran Milanović smatra da je najvažnije što su građani Hrvatske ovako važnu odluku donijeli sami. "Prvi put u našoj povijesti ovako veliku odluku smo donijeli sami. Stoga od danas odgovornost za svoje postupke snosimo sami", istaknuo je premijer.

Čestitke u povodu povijesnog DA hrvatskim kolegama i svim građanima uputili su predsjednik Crne Gore Filip Vujanović i premijer Igor Lukšić. Vujanović je istaknuo da je ova odluka s punim pravom već ocijenjena kao povijesna. "Hrvatsko DA članstvu u Uniji ima velike i blagotvorne posljedice za čitavu regiju u smislu stabilnosti, dobrosusjednih odnosa, suradnje, općeg napretka i afirmacije racionalnog pristupa politici. Ono je putokaz za odluke koje će, nadajmo se u što kraćem vremenu, donositi i ostala društva iz naše regije", stoji u čestitci crnogorskog predsjednika. Čestitajući na rezultatu referenduma Igor Lukšić rekao je kako je "primjer Hrvatske pokazatelj da regija svoju budućnost ima u EU i dodatan je poticaj svim državama zapadnog Balkana da nastave svoj put ka zajednici najrazvijenijih europskih zemalja".

POZNATE OSOBE IZBLIZA

Marija Vučinović

Sa obitelji

Razgovor vodio:
Mirko VIČEVIĆ

Što radi Marija Vučinović u slobodno vrijeme?

Moje slobodno vrijeme je nepredvidivo. Baš kad pomislim da ću pogledati film ili pregledati dnevne događaje na Internetu, zazvoni telefon. Nova obveza. Ali kad nije tako, volim pročitati dobru knjigu ili se sa zadovoljstvom posvetim njegovanju cvijeća. Dok radim kućanske poslove slušam

glazbu koja me opušta. Uz supruga i dvoje djece, najveće zadovoljstvo mi je vrijeme provedeno s unukama Paulom i Irenom.

Godina 2011. bila je godina...

Dinamične i raznovrsne aktivnosti obilježile su 2011. godinu. Rad u političkoj stranci nagrađen je još jednim redovitim Saborom na kojem sam dobila povjerenje da HGI vodim u sljedeće četiri godine.

Puno sam putovala, a ta putovanja bila su uglavnom poslovna, vezana uz rad Hrvatske građanske inicijative, a pritom sam ostvarila mnoge konstruktivne i konkretne dogovore. Bila sam u nekoliko službenih posjeta Republici Hrvatskoj i to: predsjedniku RH, Saboru RH, Vladi RH, MVPEI-ju, a najveći broj putovanja bio je vezan uz Podgoricu i susrete s uglednicima CG. Tijekom prošle godine nekoliko puta bila sam u svome

rodnom gradu Rijeci, u posjetu svojoj obitelji. Iako sam željela da ti susreti traju malo dulje, zbog svakidašnjih obveza u stranci i na radnome mjestu posjeti su bili kraći od očekivanoga.

Godina 2012. će biti...

- Sigurna sam da ću u 2012. godini biti okupirana lokalnim izborima u Tivtu i Herceg Novome, a u drugoj polovini godine i u Kotoru. I pripreme zahtijevaju dobru organiziranost i potpunu posvećenost pa se nadam da ću dobro uskladiti redovite obveze i privatni život. Uvjerena sam da će moj trud i posvećenost stranci, kao i mojih suradnika, prepoznati naši birači te da će HGI u 2012. biti još jači.

Usporedba duha Kvarnera i Boke...

Obale koje zapljuskuje Jadransko more imaju puno zajedničkog i u mentalitetu njihovih stanovnika. Oni su gostoljubivi, neposredni, uvijek spremni za pjesmu i šalu, otvoreni za svaku suradnju, dobri domaćini. Tako i Boka i Kvarner pripadaju mediteranskome kulturnom krugu i baštine sve njegove civilizacijske tekovine. Mojim dolaskom u Boku prije više od 30 godina i sama sam osjetila sličnost ovih dvaju područja, a samim tim i bliskost s mentalitetom ovih ljudi.

Osoba koja je po Vama obilježila ovih jedanaest godina trećeg tisućljeća je...

Teško je reći tko je dominirao u proteklih jedanaest godina!? Među osobama koje su obilježile posljednje desetljeće ipak bih izdvojila osobu iz Europe, a to je gđa Angela Merkel, predsjednica njemačke Vlade koja me impresionira svojom odlučnošću i autoritetom. Uz nju svakako želim spomenuti i gđu Jadranku Ko-

Sa unucima

Prilikom posjete Washingtonu

sor, bivšu predsjednicu Vlade RH koja je svojom borbenošću i dosljednošću ostavila duboki pečat na političkoj sceni RH. Vjerojatno je moja prosudba ovih dviju osoba subjektivna zbog ženske solidarnosti.

Ako bismo prelistali kalendar prošlih godina, vjerojatno bismo našli još puno popularnih ličnosti koje su se po nečemu dobrome istaknule, a o onim lošima ne bih željela govoriti.

Mogućnosti ostvarivanja manjinskih prava

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Ovogodišnji je stručni skup bio usmjeren prema aktualnoj analizi ostvarivanja manjinskih prava koja proizilaze iz zakona domicilnih država. Naime, osim ustavnih jamstava, ukoliko ona postoje, te međunarodnih i bilateralnih obveza, manjinska prava uređuje zakonodavstvo svake pojedine države. Širina i razina tih prava su različita jer još uvijek ne postoje čvrsti, obvezujući međunarodni dokumenti. Republika Hrvatska ima potpisane bilateralne sporazume o zaštiti prava nacionalnih manjina koji dodatno obvezuju državu potpisnice i pravna su osnova ustroja međuvladinih mješovitih odbora s intencijom praćenja provedbe sklopljenih sporazuma i predlaganja adekvatnih preporuka vladama država potpisnica. Stoga je cilj ovoga stručnog skupa bio potaknuti raspravu između predstavnika hrvatskih manjina i državnih tijela matičnoga naroda o mogućim mjerama za bolje i potpunije ostvarivanje manjinskih prava u domicilnim državama u skladu s međuna-

Cilj je ovoga stručnog skupa bio potaknuti raspravu između predstavnika hrvatskih manjina i državnih tijela matičnoga naroda o mogućim mjerama za bolje i potpunije ostvarivanje manjinskih prava u domicilnim državama u skladu s međunarodnim pravnim obvezama te potaknuti snažnije zalaganje svih nadležnih tijela Republike Hrvatske u ostvarivanju toga cilja.

rodnim pravnim obvezama te potaknuti snažnije zalaganje svih nadležnih tijela Republike Hrvatske u ostvarivanju toga cilja.

POLA MILIJUNA IZVAN MATIČNE ZEMLJE

Forum hrvatskih manjina otvorila je ravnateljica *Katarina Fuček*, ustvrdivši kako je Hrvatska matica iseljenika već 60 godina most između domovine i Hrvata izvan Hrvatske, spona domovinske i iseljene Hrvatske, dok je uvodno izlaganje o temi održao dr. sc. *Božo Skoko*, do-

cent na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, ujedno i moderator ovogodišnjeg stručnog skupa. On je podsjetio da se Republika Hrvatska, kao članica Vijeća Europe i europske zajednice naroda koja obuhvaća 47 država, obvezala poticati demokratski razvoj, ljudska prava i slobodu medija, odnosno primjenjivati europske standarde o tim najhitnijim pitanjima demokracije. Svih 12 zemalja u kojima žive hrvatske manjine također su članice Vijeća Europe, pa u svoj pravni sustav ugrađuju preporuke »Okvirne konvencije

Učesnici foruma

Vijeća Europe o zaštiti nacionalnih manjina i Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima«. U cijeloj Europi, procjenjuje se, ima 307 manjinskih zajednica s više od 103 milijuna pripadnika. »Prema tomu, svaki je sedmi Europljanin pripadnik neke nacionalne ili etničke manjine. U toj golemoj skupini je i pola milijuna pripadnika hrvatskih etničkih zajednica koje žive stoljećima izvan matične zemlje«, rekao je u uvodu dr. Skoko i istaknuo kako je organizator Hrvatska matica iseljenika pozvala kao sudionike ovogodišnjeg Forum hrvatskih manjina čelne ljude svih krovnih organizacija hrvatskih manjina, te u skladu s temom Forum i predstavnike nadležnih tijela Republike Hrvatske: predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ivu Josipovića*, iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija načelnicu Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu dr. sc. *Jasminu Kovačević-Čavlović* i načelnika Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu *Petra Barišića*, *Bojana Kolesara*, te *Ivana Zebu* i *Dubravku Severinski*, iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta *Milana Bošnjaka*, višeg stručnog savjetnika, i *Srečka Sestana*, ravnatelja uprave za glazbeno-scensku djelatnost Ministarstva kulture. Uz navedene

predstavnike mjerodavnih državnih tijela koja skrbe o Hrvatima izvan Hrvatske, skupu su prisustvovali i dr. sc. *Budislav Vukas*, profesor s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i dr. sc. *Igor Kanižaj*, docent s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, te dr. sc. *Zlatko Sram*, ravnatelj Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba.

O hrvatskim zajednicama u europskim zemljama i mogućnosti ostvarivanja manjinskih prava u svojim domicilnim državama govorili su predstavnici tijela matičnoga naroda iz Austrije mr. sc. *Robert Sučić*, predstavnik Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću, Crne Gore *Miroslav Franović*, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća iz Tivta, Mađarske *Miso Hepp*, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Budimpešti, Makedonije *Šonja Creslovnik*, tajnica Zajednice Hrvata u Makedoniji, u Skoplju, Rumunjske *Slobodan Gera*, glavni urednik časopisa »Hrvatska grančica« Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, u Karaševu, Slovačke *Hilda Miterpach*, zastupnica hrvatskih manjina u Komisiji Ureda Vlade Slovačke Republike, Slovenije *Petar Antunović*, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji, u Ljubljani iz Srbije *Mato Groznica*, vijećnik Nacionalnog vijeća

hrvatske nacionalne manjine i pomoćnik pokrajinskog tajnika za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice u Vladi AP Vojvodine.

Miroslav Franović istaknuo je u svom obraćanju nekoliko bitnih momenata koji su bili presudni za hrvatsku zajednicu u Crnoj Gori. »Pravni okvir zaštite manjina u Crnoj Gori reguliran je: Ustavom, Zakonom o manjinskim pravima i slobodama, Zakonom o uporabi nacionalnih simbola, Zakonom o zabrani diskriminacije, zakonima iz područja značajnih za očuvanje nacionalnog identiteta, strateškim dokumentima i međunarodnim dokumentima. Država je formirala Fond za manjine iz kojega se financiraju aktivnosti manjinskih zajednica, zatim je osnovala Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina. Nacionalne zajednice u Crnoj Gori osnovale su svoja vijeća (savjete) koja predstavljaju i zastupaju manjinu, podnose prijedloge državnim tijelima i tijelima lokalne samouprave i javnim službama za unapređenje i razvoj prava manjina i njihovih pripadnika. Zakonom o obrazovanju, kulturi i informiranju također su precizirana manjinska prava.« Nakon što je komentirao sve nabrojene zakonske regulative Franović je, između ostalog, prisutne obavijestio o nekim bitnim zahvatima koje je hrvatska zajednica u Crnoj Gori u proteklom razdoblju učinila: »Nakon početka homogenizacije i okupljanja Hrvata krajem 1998. godine, formirano je Hrvatsko kulturno društvo 'Napredak', a zatim i najorganiziranija i najveća Udruga 'Hrvatsko građansko društvo Crne Gore'. Ovo je bio preduvjet za formiranje političke stranke 'Hrvatske građanske inicijative', koja na lokalnoj razini ima odbornike u skupštinama općina i poslanika u državnome Parlamentu. Formirana je i dopunska nastava na hrvatskom jeziku, s obzirom na

to da nije bilo moguće izučavati hrvatski jezik i kulturu u sklopu obrazovnog sustava. U cilju blagovremenog i sveobuhvatnog informiranja hrvatskih i drugih građana, prije deset godina počeo je izlaziti iz tiska časopis na hrvatskom jeziku 'Hrvatski glasnik', a prije dvije godine i elektronički medij Radio 'Dux'. Ostvarili smo i kadrovsku zastupljenost u nekim državnim institucijama tako da imamo pomoćnika ministra za ljudska i manjinska prava, kao i predstavnika u Republičkoj izbornoj komisiji, u Centru za očuvanje i razvoj kulture manjina i u Savjetu RTV-a CG.

NACIONALNE MANJINE SU BOGATSTVO

Na Forumu je govorio i predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ivo Josipović, ustvrdivši kako ga manjinska pitanja posebno zanimaju, bilo da je to status manjina u Hrvatskoj ili status hrvatskih manjina u drugim državama. »Imao sam čast i zadovoljstvo biti s predstavnicima hrvatskih manjina gotovo u svim državama, a generalno gledajući njihova je karakteristika da nemaju zajedničku karakteristiku. Naime, veliki dio problema u pojedinim državama nije isti, što je i razumljivo jer su i povijesne okolnosti bi-

Obraćanje predsjednika Josipovića

le različite, stoga te specifičnosti treba imati u vidu kako bismo vodili dobru i kvalitetnu politiku prema hrvatskim manjinama», rekao je predsjednik Josipović i zapitao se je li reciprocitet, kao što neki predlažu, formula koja može riješiti pitanje i probleme hrvatskih manjina. »Možda ću neke razočarati, ali mislim da reciprocitet nije argument kojim bismo mogli ucjenjivati neke druge zemlje. Naime, Hrvatska ima razmjerno dobro riješen položaj svojih nacionalnih manjina, ne zato što to netko od nje očekuje, već radi sebe same, zato što smatra da je pripadnik bilo koje nacionalne manjine ravnopravni hrvatski državljanin. Dakle, Hr-

vatska poštuje nacionalni identitet i onda kada nije hrvatski, odnosno naša dominantna politika je da svoje nacionalne manjine vidimo ne kao problem, nego kao svoje bogatstvo», obrazložio je svoj stav predsjednik Josipović i dodao kako hrvatske manjine u europskim zemljama forsiraju povijesni pristup. »Naravno da je povijest bitna i za njih i za nas u Hrvatskoj, ali postavlja se pitanje je li samo povijesna vrijednost dovoljno motivirajuća za najmlađu generaciju, generaciju 21. stoljeća koja se služi računalima, teleskopom gleda svemir, putuje Europom, studira na sveučilištima širom našeg kontinenta, pitam se - je li povijest dovoljan motivirajući faktor u čuvanju vlastitog identiteta?

To što vi radite je zadivljujuće, najčešće radite bez ikakve nadoknade, trošite svoje slobodno vrijeme, ali mislim da i mlade 21. stoljeća treba i dodatno motivirati za čuvanje vlastitog identiteta», rekao je predsjednik Josipović i ponovio kako se u Hrvatskoj nacionalne manjine smatraju bogatstvom, te smatra da se i Hrvatska ima pravo nadati takvom pristupu i za svoje manjine diljem Europe, te da je on u tom smislu optimist.

Učesnici foruma

HRVATSKA PROSLAVILA ZNAČAJNU OBLJETNICU

20 godina od međunarodnog priznanja Hrvatske

Dana 15. siječnja prije 20 godina Hrvatska je postala međunarodno priznata država. Tadašnjih dvanaest članica EU-a i mnoge druge države priznale su Hrvatsku i Sloveniju. I već tada je počeo hrvatski put u EU.

Priredio:

Dario MUSIĆ

Hrvatska obilježava 20. obljetnicu međunarodnoga priznanja, sjećanje na 15. siječnja 1992. kada su hrvatsku neovisnost zajedno priznale članice Europske zajednice, a Njemačka, koja je uz Svetu Stolicu odigrala ključnu ulogu u tom procesu, tog je dana uspostavila i diplomatske odnose s Hrvatskom.

Vatikanska diplomacija, kao prva u svijetu, još je 3. listopada 1991. godine objavila da je pokrenula postupak za hrvatsko međunarodno priznanje. Hrvatsku su priznali 13. siječnja 1992. godine.

Kao prva država koja je priznala Hrvatsku ostat će zapamćen Island, koji je to učinio još 19. prosinca 1991.

Nakon što je Hrvatska proglasila svoju samostalnost i suverenost te raskinula svoje državno-pravne veze s bivšom Jugoslavijom, 15. siječnja priznale su je Njemačka, Belgija, Velika Britanija, Danska, Malta, Austrija, Švicarska, Nizozemska, Mađarska, Norveška, Bugarska, Poljska, Italija, Kanada, Australija, Fran-

cuska, Finska i Švedska. Uslijedila su priznanja koja su stigla iz Španjolske, Portugala, Irske, Luksemburga i Grčke. Dan poslije Hrvatsku su priznale i Argentina, Australija, Češka, Čile, Lihtenštajn, Novi Zeland, Slovačka i Urugvaj. Hrvatsku su već ranije priznale Estonija, Litva, Latvija, Slo-

venija, Ukrajina i San Marino.

Do kraja siječnja 1992. Hrvatsku je priznalo još sedam zemalja: Finska, Rumunjska, Albanija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Paragvaj i Bolivija.

„Današnji dan - 15. siječnja 1992. - bit će zlatnim slovima uklesan u četrnaest stoljeća povijesti hrvatskog naroda na ovome prostoru, za nas svetom tlu između Mure, Drave, Dunava i Jadrana. Nakon što je proglasila svoju

samostalnost i suverenost, i raskinula svoje državno-pravne veze s bivšom jugoslavenskom državnom zajednicom, Republika Hrvatska postigla je i međunarodno priznanje svoje neovisnosti”, rekao je te večeri predsjednik Franjo Tuđman u obraćanju naciji.

Svakako treba istaknuti kako je priznanje Hrvatske došlo u vrijeme kada je trećina zemlje bila pod okupacijom, a Hrvatska je tek godinama kasnije uspjela izbiti na svoje međunarodno priznate granice.

Primanjem u Ujedinjene narode 22. svibnja 1992. Hrvatska je postala jednakopravna članica međunarodne zajednice. Danas je na putu

za ulazak u Europsku uniju.

Ne smijemo zaboraviti ni jednoga od palih branitelja, ni jednog od onih koji su krvlju ispisali hrvatsku povijest i stečenu suverenost. Hrvatskoj ništa nije poklonjeno. Ona je ustrajala na svome putu k samostalnosti bez političkih sumnji i moralnih dvojbi i to je dovelo do uspjeha. Zaslugu pripada cijelome hrvatskom narodu, u domovini i izvan nje.

OBILJEŽENA DVADESETA GODIŠNJICA NACIONALNE
ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

Jubilej za ponos i pamćenje

Piše:
Danilo IVEZIĆ

Mnogobrojni uzvanici i gosti, Crnogorke i Crnogorci iz Hrvatske, Crne Gore, Slovenije, Srbije i BiH bili su na svečanosti u povodu obilježavanja 20. godišnjice osnivanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske koja je organizirana 21. prosinca 2011. u Češkom domu u Zagrebu. Svečanost su uveličali:

predsjednik Republike Hrvatske **prof. dr. sc. Ivo Josipović**; izaslanik predsjednika Crne Gore **Dražen Miličković**; predsjednik Savjeta za nacionalne manjine RH **Aleksandar Tolnauer**; predsjednik Matice crnogorske **Branko Banjević**; zamjenik župana Zagrebačke županije **Rudolf Vujević**; direktor Direkcije za dijasporu MVPEI-ja Crne Gore **Gordan Stojović**; otpravnik poslova Veleposlanstva Crne Gore u RH **Branislav Karadžić**; izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba **Duško Ljuština**; prvi tajnik MVPEI-ja Crne Gore **Vuk Rakočević**; predstojnik Ureda za nacionalne manjine Vlade RH **Branko Sočanac**; generalni tajnik Matice crnogorske **Marko Špadijer**; sa-

Mi smo inženjeri posebne vrste koji grade i stalno dograđuju mostove koje je započeo svatko na svojoj strani, usmjerivši ih prema onome drugom sve dok se njihove konstrukcije nisu srele, spojile i učvrstile.

vjetnici predsjednika Republike Hrvatske **prof. dr. sc. Siniša Tatalović** i **Romana Vlahutin**; tajnica stručnih službi Zagrebačke županije **Dubravka Kravos**; predsjednik Hrvatskoga građanskog društva CG **Mirko Vičević**; tajnica HGD CG **Danijela Vulović**; predsjednik Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš“ **Nenad Stevović**; predsjednik Udruženja Crnogoraca i prijatelja „Luča“ Bosanska Gradiška **Tonko Janković**; poznati umjetnici i javni radnici **Veljko Bulajić**, **Mijo Adžić**, **Dimitrije Popović**, **Milka Babović**; predsjednici udruženja članova NZCH iz **Umaga**, **Rovinja**, **Pule**, **Rijeke**, **Splita**, **Zadra**, **Karlovca**, **Osijeka** i **Zagreba**.

Osvrt na proteklo razdoblje s naglaskom na najznačajnijim događajima i manifestacijama u pozdravnom govoru iznio je predsjednik NZCH **dr. sc. Ra-**

domir Pavičević, koji je između ostalog rekao:

„Puna su, eto, dva desetljeća prošla od povijesnog datuma kada je održana osnivačka skupština naše zajednice. U dramatičnim povijesnim okolnostima, kada se vodila borba za opstanak i obrana od agresora, za međunarodno priznanje Hrvatske kao suverene i demokratske europske države, nisu ni Crnogorci kao hrvatski građani mogli ni htjeti ostati po strani. Najsvjesniji i najagilniji među nama odlučili su se organizirati u udruženju koje će svojim djelovanjem ugraditi sebe u legitimna temeljna hrvatska državna nastojanja. Najprije smo početkom 1991. godine osnovali zagrebačko udruženje „Montenegro“ (čiji su članovi od samog početka bili pripadnici svih naroda podrijetlom iz Crne Gore). Krajem iste godine

osnovana je i Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske.

Sve ostalo je, kako se obično kaže, povijest!

To je, dakle, priča o našim zamislima i ostvarenjima, maštanjima i nadama, druženjima i radostima, uzletima i iskušenjima u vremenskom rasponu od puna dva desetljeća. To je, riječju, priča o nama, takvima kakvi smo i što smo učinili u dvadeset godina. Nju je, barem meni, nemoguće u ovakvom izlaganju prikazati u svoj njezinoj slojevitosti i bogatstvu pojedinačnih egzistencija koje su se u ovome zajedničkome dugoročnom pothvatu ispreplele u sudbinsku zajednicu. A to i jest, zar ne, jedna od najljepših definicija samog bića nacije kao zajednice slobodnih ljudi!“

U ime HGD CG prisutne je pozdravio gospodin **Mirko Vičević** riječima:

„Vaših dvadeset i naših deset godina obostrano uspješnog postojanja i djelovanja kako na očuvanju naših nacionalnih identiteta tako i na čuvanju, širenju i promoviranju kulturnih vrijednosti i kulturnog naslijeđa dali su, bez dvojbe, značajan doprinos pozitivnom razvoju cjelokupnih odnosa naših dviju zemalja – naše i vaše Crne Gore, vaše i naše Hrvatske – koji su na zavidnoj razini. Možemo reći - mi smo inženjeri posebne vrste koji grade i stalno dograđuju mostove koje je započeo svatko na svojoj strani, usmjerivši ih prema onome drugom sve dok se njihove konstrukcije nisu srele, spojile i učvrstile. Iako materijal nije od željeza, te konstrukcije imaju svoju posebnu snagu i čvrstoću koju im daje jaka volja i želja da dobro rade i da stalno pobjeđuju, povezuju se i šire, kako na do-

brobit Crnogoraca u Hrvatskoj tako i na dobrobit Hrvata u Crnoj Gori, ali i svih ljudi naših dviju zemalja. Na tome spojenom mostu mi se susrećemo i nastaviti ćemo se susretati kao i onda kada je s obe strane mosta započeta inicijativa donijela visoko državno priznanje našem društvu i dugogodišnjem predsjedniku g. Tripu Schubertu i to od obje države: Republike Hrvatske i Crne Gore. I naš večerašnji susret doživljavam kao novi poticaj za nastavak izgradnje novih mostova u službi unapređenja naših odnosa. U tom cilju, želeći vam i dalje uspješan rad, po kojem ste prepoznati i u Hrvatskoj i u Crnoj Gori, s posebnim zadovoljstvom uručujem vam ovaj skroman poklon, ali dan od srca – sliku iz našega i vašega staroga Kotora, grada svjetske kulturne baštine UNESCO-a,

iz kojeg vam prenosim rado-
sno predblagdansko raspolo-
ženje te koristim priliku da za-
želim čestit Božić i sretnu
2012. godinu, uvjeren da se i
u mnogim vašim domovima,
kao i u našim, Božić obilježava
na dva datuma.“

U ime HGD CG gospodin Vi-
čević poklonio je NZCH umjet-
ničku sliku crkve svetog Luke
u Kotoru.

Pozdravljajući uzvanike i go-
ste predsjednik Matice crno-
gorske **Branko Banjević** je
naglasio:

„Posebno mi je zadovoljstvo
što vidim ovdje s vama pred-
sjednika hrvatske države. Mi
smo se svi u Crnoj Gori veseli-
li trenutku kad je prihvaćena
Hrvatska kao član europske
zajednice. Vjerujte da smo
osjećali kao da je i Crna Gora
ušla u EU i nadamo se da ne-
ćemo dugo čekati na to.

Matica crnogorska je, kao što
znate, s NZCH uspostavila od-
nose prije desetak godina. Mi
nismo politička, nego kultur-
na institucija. Ali, mi znamo
da je u osnovi svake zdrave
politike – kultura jer kultura
povezuje narode, čuva njihove
vrijednosti i razvija spone na
tim vrijednostima. Mi smo s
ovom zajednicom Crnogoraca
ostvarili značajne rezultate na
izdavačkom planu i značajne
pothvate u kulturnim spona-
ma i mislimo da smo pridoni-
jeli ozdravljenju i unapređenju
hrvatske i crnogorske kulture,

a i država Crne Gore i Hrvat-
ske. Naša suradnja bila je
usmjerena na razvijanje kul-
turnih veza koje će izliječiti
ovaj prostor od njegove zaosta-

losti. Ovom prilikom Matica
vam čestita i predaje sliku na-
šega savremenog slikara Bo-
ška Odalovića. Hvala vam što
ste ovo prihvatili i nadam se

Prof. emer. dr. sc. Veselin Simović - Aga odlikovan ordenom Crnogorske zastave

**Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović odlikovao je (na prijedlog ministra znanosti i ministra prosvjete i sporta) profesora dr. Veselina Simovića - Agu Ordenom crnogorske zastave drugog stupnja, za izniman do-
prinos očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta crnogorske nacionalne manjine**

u Republici Hrvatskoj, kao i za dugogodišnji publicistički, znanstveno-stručni rad i učinkovito upravljanje znanstveno-stručnim institucijama. Orden je u ime predsjednika uručio gosp. Dražen Miličković, izaslanik, u sklopu svečanosti obilježavanja 20. godišnjice osnivanja i djelovanja NZCH.

da nećemo stati na ovome, nego da ćemo slaviti i tridesetu godišnjicu!“

Direktor Direkcije za dijasporu MVPEI-ja CG **Gordan Stojović** u obraćanju uzvanicima na svečanosti istaknuo je:

„Dvadeset godina od osnivanja i djelovanja NZCH zaista je vrijedan jubilej. Rijetko se koje naše udruženje u svijetu može pohvaliti s toliko dugom tradicijom, održanom u kontinuitetu, s toliko puno projekata i konkretnih djela iza sebe. Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske dala je nemjerljiv doprinos ne samo očuvanju nacionalnog identiteta i njegovanju kulturne samosvjesti, već je uspjela stvoriti stabilne

osnove za kulturnu autonomiju integracijom u hrvatsko društvo bez asimilacije, gradeći mostove suradnje na kulturnom planu i jačajući povjerenje između dvaju naroda i dviju država.“

Pozdravljen dugotrajnim pljeskom, kakvim je bio i dočekan, prisutnima se obratio i predsjednik Republike Hrvatske **prof. dr. sc. Ivo Josipović**. Ispričavši svoju obiteljsku priču (da udajom dvije tetke u Crnoj Gori negoli u Hrvatskoj!), na najbolji način je istaknuo koliko i kako su hrvatski i crnogorski narod povezani i kako ih povezuje puno više dobroga negoli lošega. Predsjed-

nik je nakon toga nastavio:

„Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske nastala je, čuli smo, u zaista teškim vremenima kad su Crnogorci ovdje u Hrvatskoj pokazali koliko vole svoju Hrvatsku, kada su – šireći ideju mirotvorstva, pa i trpeći nešto što nisu trebali trpjeti – pokazali da vole i svoju Crnu Goru. Ja vam zaista čestitam jer ste na najbolji mogući način pokazali kako se mogu imati dvije domovine, zapravo dvije domovine koje volite, kojima pripadate – i jednoj i drugoj; kako je moguće imati dva identiteta: jedan državni i jedan nacionalni (u onome našem klasičnom smislu) i kako možete biti bogatstvo i u Hrvatskoj i u Crnoj Gori.

Kada pogledamo što je to Hrvatska – Hrvatska je zemlja koja jest domovina Hrvata i domovina i mnogih drugih naroda, pa tako i Crnogoraca. Kada pogledamo tko je i kako je sve utkao svoj doprinos u ljepotu koju naša Hrvatska ima, onda su tu zasigurno i Crnogorci. Bojim se uopće nabrajati mnogobrojne umjetnike, znanstvenike, profesore, sportaše koji su kao Crnogorci obogatili hrvatsku kulturu jer ću nekoga izostaviti pa bi se stoga mogli takvi i uvrijediti. Ali, zaista, kada govorim o hrvatskoj kulturi uvijek mislim na cjelinu – na onu komponentu koja je rezultat hrvatske tradicije, kao i na komponente koje su nam dale naše manjine – a to je nezamislivo bez vašeg doprinosa.

Govorilo se o tome da smo danas pred vratima Europske unije. Postavlja se često pitanje što to znači za naš odnos prema susjedima, pa tako i prema Crnoj Gori. Mislim da je to dobra vijest za sve nas. Hrvatska je, sasvim sigurno, ovim postupkom pridruživanja postala bolja država. Neću reći da je savršena – daleko smo od savršenstva – ali smo postali

bolje društvo. Mislim da je jedan od aspekata toga našeg poboljšanja i odnos prema nacionalnim manjinama i, isto tako, odnos prema susjedima. Svi zajedno pamtimo ta teška vremena kad je Hrvatska bila izložena agresiji, kad je bilo puno žrtava ne samo među braniteljima domovine, nego i među civilima, bilo je nepotrebnih žrtava, bilo je nepravdi, bilo je izbacivanja iz stanova, ali ta vremena su srećom iza nas. Danas sam uvjeren da Hrvatska može i jest pravedna država, ali i da može biti pravednija nego što je sada i siguran sam da i naš odnos prema susjedima, pa naravno i prema Crnoj Gori, jest odnos najvećeg prijateljstva, odnos potpore i uvjeren sam stoga da će Crna Gora uskoro poput nas zakoračiti na europski put, a Hrvatska će podržati europski put Crne Gore na svaki mogući način. Na kraju, čestitam vam na dvadesetogodišnjem radu, čestitam vam na tome što čuvate crnogorski nacionalni identitet u Hrvatskoj. Hvala vam što ste most prijateljstva između Crne Gore i Hrvatske!“

U povodu ovog jubileja Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske uručila je VELIKU PLAKETU NACIONALNE ZAJEDNICE institucijama i udruženjima koji su uvelike pomogli u ostvarivanju osnovne zadaće očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta i izgradnje kulturne autonomije u RH. Autor PLAKETE je naš poznati umjetnik **DIMITRIJE POPOVIĆ**.

PLAKETE su dodijeljene: predsjedniku RH prof. dr. sc. Ivi Josipoviću; predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću; Savjetu za nacionalne manjine - Aleksandru Tolnaueru; Matici crnogorskoj - predsjedniku Branku Banjeviću; gradonačelniku Grada Zagreba Milanu Bandiću; HGD CG - predsjedniku Mirku Vičeviću; Društvu Crnogoraca i prijatelja CG „Montenegro“ Zagreb - predsjedniku Dušanu Miškoviću; NZC Rijeka - predsjedniku Vasiliju Vukosavoviću; Zajednici Crnogoraca Split - predsjedniku Borislavu Stevoviću.

Zbog nemogućnosti da osobno budu na svečanosti u povodu obilježavanja 20. godišnjice NZCH, pozdrav su uputili:

U ime predsjednika Vlade CG šefica Kabineta **Ivana Pačević**; ministar kulture Crne Gore **prof. Branislav Mićunović**; predsjednik Općine Danilovgrad **Branislav Đuranović**; direktor Zavoda za međunarodnu suradnju Crne Gore **Der-viš Selhanović**; direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore **Mirsad Mulić**; prvi veleposlanik Crne Gore u RH **Branko Lukovac**; predsjednik Društva „Morača“ Kranj **Čedo Đukanović**; predsjednik Udruženja Crnogoraca Beograda **Boro Mrvaljević**.

Kulturni dio programa izveden je u velikoj dvorani Češkog doma uz sudjelovanje: **Snježane Rucner**, violončelo; **Dragane Pertavić**, pijanino, **Pjevačke skupine „Montenegrine“** Rijeka s voditeljem Zoranom Badjukom; **zborova „Montenegro“ - Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Zagreb i „Bulbuli“ KDBH „Preporod“** iz Zagreba uz umjetničko vodstvo **Ismeta Kurtovića** i instrumentalnu pratnju **Edina Džeferađića** na harmonici te **Danijela Domazeta** na ka-honu.

*U SVIM ŽUPAMA KOTORSKE BISKUPIJE, UZ MISNA SLAVLJA,
MNOGOBROJNIM KONCERTIMA PROSLAVLJENI BOŽIĆNI BLAGDANI*

Božićni blagdani

**Premijerni nastup Dječjega mandolinskog orkestra
Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore – Kotor
oduševio mnogobrojne posjetitelje koncerata u
Podgorici, Baru, Tivtu i Kotoru.**

Piše:
Tripo SCHUBERT

Kao i uvijek, najsvečanije je bilo u Kotoru, u bazilici svetog Tripuna gdje je preuzvišeni Ilija Janjić, kotorski biskup, predvodio pontifikalnu svetu misu. Tijekom ovog bogoslužja, u starome ambijentu ispunjenom do posljednjeg mjesta i to ponajviše mladim vjernicima, pjevao je katedralni zbor sv. Tripuna, uz pratnju orgulja i mandolinskog sastava. U svojem obraćanju biskup Janjić pozvao je još jedanput sve na mir, toleranciju i suživot.

Svečano je bilo i u Herceg No-

vome, u župi sv. Jeronima, kao i u Dobroti u župi sv. Mateja i sv. Eustahija, u Perastu u župi sv. Nikole, u D. Lastvi u župi sv. Roka te u svim ostalim župama ove biskupije od Sutomora do Igala.

Nakon tradicionalne ponoćke, popularne i među pravoslavnim vjernicima i ostalima u Boki, božićno slavlje nastavljenno je u obiteljskom krugu, kako to tradicija nalaže. U Boki je običaj da se veliki blagdan u povodu Kristova rođenja podijeli sa svim ljudima dobre volje i taj se običaj održao već stoljećima. Nisu ga uspjele potisnuti čak ni najteže povijesne promjene na ovim prostorima.

Božićne blagdane obilježili su i ostali svečani događaji kao što su božićni koncerti.

Hrvatsko građansko društvo od svoga osnutka organizira koncerte u povodu božićnih blagdana, angažirajući glazbene skupine - zborove, klape, komorne sastave, orkestre i pjevače iz Hrvatske. Ove godine koncerte je organizirao „vlastitim snagama“ i to mandolinskim orkestrom, uz sudjelovanje klapa iz Tivta i Kotora.

Poznato je da su tijekom XIX. stoljeća u svakome mjestu Boke kotorske djelovala kulturna društva koja su imala tamburaške orkestre u kojima se obvezno svirala mandolina kao

USUSRET BOŽIĆU Božićna priredba Hrvatske dopunske škole u Boki kotorskoj

U nedjelju, 11. prosinca 2011. godine, u crkvi sv. Roka u Donjoj Lastvi već je tradicionalno održana, četvrta po redu, božićna priredba. Ova priredba održava se svake godine u suradnji i organizaciji Hrvatske dopunske škole i župe Donja Lastva.

Priredbi su prethodile pripreme učenika Hrvatske dopunske škole u sklopu glazbeno-likovnih radionica, kojima su svoju potporu dali don Dejan Turza (župnik župe Donja Lastva), Ljerka Sindik (predsjednica podružnice HGD-a - Tivat) i Ilija Janović (dopredsjednik općine Tivat). Ova priredba potvrđuje da se i dalje održava izvrsna suradnja Hrvatske dopunske škole s hrvatskim strukturama koje djeluju na području Boke kotorske.

Učenici su pjesmom, igrokazima i recitacijama uveli publiku u čari Božića. Osobit ugođaj sviranjem flaute i mandolina stvorili su odsviravši tradicionalne hrvatske božićne skladbe *Radujte se, narodil', Veselje ti*

navješćujem, Tiha noć i U to vrijeme godišta.

Kraj ovoga božićnog programa svojim dolaskom uvećao je i sv. Nikola, koji je djecu razveselio prigodnim darovima. Polaznica nastave hrvatskoga jezika, Tonka Stipanić iz Tivta, iznimno lijepom čestitkom u ime Hrvatske dopunske škole poželjela je

svima obilje mira i blagoslova u povodu božićnih blagdana te sve najbolje u novoj godini.

Nakon završetka priredbe nastavljeno je druženje i veselje uz prigodni domjenak u konobi župne crkve uz, naravno, najavu i želju da se i

iduće godine okupimo na istome mjestu u isto tako lijepom i veselom okruženju.

I vama, dragi čitatelji, čestit Božić i sretnu Novu godinu žele polaznici dopunske nastave hrvatskog jezika u Tivtu i Kotoru, učiteljica Marina Bastašić i župnik don Dejan Turza.

Marina Bastašić

autohtoni mediteranski instrument. S vremenom je mandolina potisnuta tamburom i gitarom i rijetko se moglo čuti muziciranje na mandolini. U novije doba prof. Nikola Gregović sve do svoje smrti 2010. podučava sve zainteresirane koji žele svirati na ovome instrumentu.

Hrvatsko građansko društvo prije četiri godine pokreće projekt obnove mandolinskog orkestra, na čijem čelu je Tripo Schubert, a u suradnji s društvom Sanctus Domnio iz Splita. Nakon gostovanja tog orkestra u Kotoru i održane radionice o mogućnostima mandoline, zanimanje za ovaj instrument je u porastu. U to vrijeme

u Splitu na Glazbenoj akademiji studira Ivo Brajak iz Mula koji vježba sa sastavom Sanctus Domnio.

U međuvremenu Hrvatsko

građansko društvo natječajem za NVO nabavlja instrumente i angažira u početku Đorđa Begu iz Dubrovnika, a završetkom studija Brajak preuzima školu mandoline. Božićni koncerti bili su prilika za promociju mandolinskog orkestra sastavljenog od dječjeg sastava i njihovih starijih kolega. U programu koncerata sudjelovale su i klapa „Jadran“ iz Tivta i „Moderato cantabile“ iz Kotora.

Koncerti su održani u Podgorici - u crkvi Presvetog srca Isusova, u Baru - u dvorani Glazbene škole, u Donjoj Lastvi - u crkvi sv. Roka i u Kotoru - u dvorani Glazbene škole „Vida Matjan“.

Dvorane i crkve bile su prepune i posjetitelji su uživali u izvođenju božićnih skladbi te muziciranju dječjega mandolinskog orkestra. Koncertom je ravnala Andrea Orlando, prof.

Uz ove koncerte, u katedrali - bazilici svetoga Tripuna svečano je proslavljen blagdan svetoga Stjepana prvomučenika. Tom prigodom održan je tradicionalni božićni koncert na kojem su nastupili: Crkveni pjevački zbor „Sveti Tripun“, katedralni dječji zbor „Zvončići“, ženska klapa „Harmonija“, zatim Tamburaški orkestar, te vokalni i instrumentalni solisti.

Koncert je počeo nastupom Katedralnoga dječjeg zbora „Zvončići“, koji su otpjevali dvije hrvatske božićne skladbe

Božićne blagdane katoličkim vjernicima čestitali su crnogorski i lokalni uglednici

„Neka svjetlost ispunjenja Božjih dužnosti oplemeni i učvrsti u opredjeljenju da je čovjekoljublje, tolerancija i humanost budu zajednički put do ostvarenja vječitih civilizacijskih poruka koje nosi Božić...“, stoji u čestitki predsjednika Vujanovića.

„Neka ovaj najveći hrišćanski praznik vjernicima katoličke vjeroispovijesti donese nove radosti, a svima nama zajedno vjeru da čuvamo raznovrsnost Crne Gore kojoj smo vjekovima posvećeni. Neka Badnjak i Božić proteknu u znaku mira, uzajamne ljubavi, poštovanja i vjere u život i ljude“, poručio je predsjednik Parlamenta Ranko Krivokapić.

„Božićni blagdani obvezuju da njegujući temeljne vrline ljudskog postojanja jačamo međusobno povjerenje i vjeru u ukupni društveni napredak“, naveo je premijer Igor Lukšić.

„Božićne poruke potiču nas na mir, ljubav i zajedništvo, kao najznačajnije vrijednosti u životu svakog čovjeka i društva u cjelini. Radosna atmosfera najsvečanijega kršćanskog praznika potiče nas da iskažemo međusobno poštovanje i razumijevanje, ljubav i brigu koju dugujemo jedni drugima, gradeći zajedno miran, dostojanstven i sretan život svih građana. Vjekovna tradicija skladnog života i tolerancije na ovim prostorima, koju baštinimo od naših predaka, neka nam bude pokazatelj u naporima da sačuvamo ljudske vrline, da poštujemo dostojanstvo ljudi s kojima dijelimo vrijeme i život...“, istaknula je Marija Maja Čatović, gradonačelnica Kotora.

Dječji zbor Zvončići, Katedrala sv. Tripuna

„Svim na Zemlji mir, veselje” i „Pjevaj hvalu Kristu Bogu”, uz pratnju na orguljama sestre Dragice Kuštre, a pod dirigentskom palicom profesora Nikše Čučića. Na kraju su izvedene dvije hrvatske božićne skladbe „Veseli se, Majko Božja” i „Radujte se narodi”, uz pratnju Tamburaškog orkestra.

Na sam Božić u crkvi sv. Klare u Kotoru održan je koncert uz sudjelovanje novoosnovanoga crkvenog zbora svete Marije iz Stoliva, koji je dan ranije premijerno nastupio na misnome slavlju u crkvi sv. Nikole na Prčanju.

U dobrotskoj crkvi svetog Eustahija održan je Božićni kon-

cert u sklopu Dana bokeljskih svetaca i mučenika. Tom prigodom nastupili su župni zborovi iz Podgorice, Stoliva, Donje Lastve, Hercega Novog i Bogdašića. Prije njihova nastupa slavljen je pontifikalna sv. misa, koju je predvodio preuzvišeni Ilija Janjić, kotorski biskup i na taj način ujedno je proslavljen i blagdan Svete Obitelji. Otac biskup je u svom obraćanju pozvao vjernike „da i pjesmom proslave Gospodina”.

Mnogobrojni vjernici uživali su nakon euharistijskog slavlja u tradicionalnim hrvatskim božićnim skladbama i na taj način dublje doživjeli istinu utjelovljenja sina Božjeg, koju slavimo u ove blagdane. Novoobnovljena crkva svetog Eustahija ispunila se milozvučnim melodijama, koje su duhovno nahranile vjerni puk. Ne čude ozarena lica koja su otišla bogatija svojim domovima i svakidašnjim obvezama jer kako bi rekao sveti Augustin: „Tko pjeva, dvostruko moli.”

Koncert zbora sv. Matije iz Stoliva u crkvi sv. Klare

Mladi molili za mir i ljubav

Na Silvestrovo, 31. prosinca 2011. u donjolestovskoj crkvi sv. Roka održano je ekumensko bdijenje. Nakon uobičajene sv. mise zahvalnice, na kojoj su vjernici izrekli zahvalu Bogu za sva primljena dobra u protekloj godini, skupina mladih ostala je u crkvi na molitvi na svojim materinskim jezicima pa se tako uz hrvatski i engleski čuo i igbo jezik. Djevojke i mladići molili su katoličke i pravoslavne molitve, krunicu i akatist Majci Božjoj, čitali su Evanđelje po Luki, iz zajedničke Biblije. Na kraju su mladi završili bdijenje euharistijskim klanjanjem i blagoslovom s Presvetim, točno u ponoć, te zakoračili u Novu 2012. godinu.

Na kraju je domaćin, lastovski župnik don Dejan Turza, pozvao sve nazočne na agape - nastavak druženja u prostorijama župe uz kolače i kuhano vino. Tako su oni koji se toliko razlikuju po boji kože, jeziku kojim govore, vjerama kojima pripadaju, u novogodišnjoj noći jednodušno molili za mir u svijetu i ljubav među narodima. U tome i jest ljepota ove službe.

Adrijan Vuksanović

Božić na moru

Rodio se Isus u brodu sred mora,
Među prosti svijet se spusti Božje dijete,
Otočki mudraci odmah ga posvete,
A puk ga darova grančicama bora.

I sve zimsko more, i sve zimske soli,
Sve su to uz jaslje poslužili ljudi.
I razgovor sjetni, pun bolesti, studi,
I košara s groždem za sina u školi.

Rodio se Isus na putničkom brodu
Što redovnom prugom otok s kopnom veže;
Da mu nije uvijek dosadno i isto,

Dobio je na dar udicu i mreže
Da ulovi Zemlju, Vatru, Zrak i Vodu
(Sve što Otac s neba da ljudima čisto)

S anđelima zvijezde dok trepte na svodu.

Jakša Fiamengo

*U KONCERTNOJ DVORANI GLAZBENE ŠKOLE – CRKVI SV. DUHA
27. PROSINCA ODRŽAN KONCERT POSVEĆEN SKLADATELJU
IVU BRKANOVIĆU*

Hommage Ivu Brkanoviću

U prepunoj dvorani Glazbene škole odnosno crkvi sv. Duha održan je koncert posvećen djelu hrvatskog skladatelja Iva Brkanovića. U programu su sudjelovali profesori i učenici škole, kao i studenti Glazbene akademije s Cetinja. Zborom je dirigirala profesorica Laura Jovanović, a orkestrom dirigent Radovan Papović. Orkestar je na kraju večeri izveo Concertino za gudački orkestar, zahtjevno djelo slavnoga skladatelja.

Piše:
Marina DULOVIĆ

Dana 27. prosinca, prije 105 godina, rođio se Ivo Brkanović u Škaljari-ma, prema njegovim riječima „najsiriromašnijem selu Boke kotorske“, u mnogobrojnoj obitelji, kao jedno od šesnaestero djece. Njegov životni put počeo je skromno. Poslije osnovne škole učio je krojački zanat, a njegov prvi učitelj glazbe bio je poznati Tripo Tomas koji je vodio „Škaljarsku glazbu“ i mladog Iva uveo u čarobni svijet glazbe, dajući mu prve sate poduke i prenoseći na njega entuzijizam i

ljubav prema glazbi, koja se do kraja života nije ugasila. U tom razdoblju prve poduke mladi glazbenik stjecao je vještinu na tržačkim instrumentima, pjevao u zboru, glumio i počeo zapisivati svoje prve skladbe za koje je kasnije govorio da su pisane bez ikakvih glazbenih pravila i znanja, kritizirajući sebe kako se na tako nešto uopće mogao usuditi. Bio je član „Kazališne diletantske družine, Škaljarske glazbe“, a kasnije je prešao u naprednija kotorska kulturno-umjetnička društva. Poseban utjecaj na razvoj mladog Iva imali su fratar Benvenuto Rode, orguljaš Antun Homen i

ostali voditelji u „Hrvatskom društvu Napredak“ te „Srpskome pjevačkom društvu Jedinstvo“. U povodu svojih prvih glazbenih koraka zapisao je sljedeće: „U takvoj muzikalnoj klimi razvijala se pomalo moja osobnost i raslo moje oduševljenje za glazbu.“

Za svoje daljnje školovanje izabrao je Zagreb u kojemu je ostao do kraja života, a izvan Zagreba bio je tijekom usavršavanja u Francuskoj i rada na Glazbenoj akademiji u Sarajevu. U Zagrebu je završio Srednju glazbenu školu i upisao se na Odsjek skladanja kod slavnoga skladatelja Blažija Berse. U tom razdoblju

nastalo je njegovo djelo koje nosi naslov Uspavanka, a za nju je skladatelj rekao da je „ona bila čahurica iz koje su se razvijale mogućnosti da se napravi sve”. Drugim riječima, u toj skladbi sadržan je cjelokupan budući Brkanovićev rad.

Nakon Berse, koji je umro u stvaralačkom potencijalu, Brkanović je nastavio svoj studij kod Frana Lhotke.

Godine 1934., netom prije diplomskog ispita, mladi Brkanović održao je u Kotoru zapažen koncert. Ispred katedrale sv. Tripuna, dirigirajući svoja djela, uz sudjelovanje ujedinjenih zborova „Sv. Tripuna” i „Srpskoga pjevačkog društva Jedinstvo”, što govori o suživotu i zajedništvu u tom razdoblju kulturne i glazbene prošlosti Kotora, izveden je koncert za pamćenje. U Glasu Boke ostalo je zapisano: „Oko tisuću i pol duša oba spola, svake dobi i iz svih društve-

nih slojeva napunili su improvizirano gledalište..., s ciljem da se jednom talentu, siromašnom sinu našega kraja, omogući daljnja muzička naobrazba.”

Nakon što je diplomirao dobio je stipendiju za nastavak školovanja u Parizu, ali je ratni vihor II. svjetskog rata omeo njegov boravak u tom gradu. Prva zaposlenja ostvario je u Drugoj građanskoj školi, Srednjoj glazbenoj školi Akademije za glazbu i kazališnu umjetnost, Glazbenoj školi „Pavao Markovac” i kao profesor Glazbenih oblika i skladbi na Glazbenoj akademiji u Sarajevu. Uz pedagoški rad bavio se dramaturgijom u Hrvatskome narodnom kazalištu, bio je ravnatelj Državnoga simfonijskog orkestra odnosno Zagrebačke filharmonije te predsjednik Udruženja skladatelja Hrvatske.

Godine 1961. Ivo Brkanović odlazi u mirovinu i posvećuje

se skladanju. Postaje izvanredni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 1983. godine.

Njegovo stvaralaštvo ogleda se u nekoliko smjerova: bavio se skladanjem, pisanom riječju, pedagogijom i djelovao je kao reproduktivan umjetnik. Njegov kompletan skladateljski opus nastao je iz načela novonacionalne glazbene usmjerenosti tadašnjih prilika, u sredini u kojoj je živio i stvarao. Ostao je vjeran komponentama rodnog kraja povezujući ih i tehnikom „imaginarnog folklora”. Na snimanju emisije za Hrvatsku televiziju, sjedeći pred rodnom kućom u Škaljarima, okrenut Lovćenu, rekao je: „Koja visina...koja sura ljepota... Ključ za razumijevanje njegova stvaralaštva upravo je u ljepoti i različitosti njegova rodnog kraja.

Njegov bogati skladateljski opus bilježi oko 125 djela i to

15 orkestarskog tipa (od čega 5 simfonija), 7 komornih, 5 glazbeno-scenskih, 84 vokalnih i 11 vokalno-instrumentalnih. Kao skladatelj, Brkanović je polazio od naroda, ostajući vjeran sastavu nacionalnoga glazbenog realizma, pri čemu je uvijek razvijao melodijsku liniju, glazbeni izraz u skladbi ne gubeći pri tome prepoznatljive narodne elemente. Zauzvrat je dobio prepoznatljiv izraz i stil koji ga je svrstao u red najautohtonijih i najupečatljivijih ličnosti glazbenog stvaralaštva Hrvatske. Međutim, nije propuštao u svakoj prilici s ponosom istaknuti svoje bokeljsko podrijetlo. S atributima stvaranja antologijskih djela posebnu popularnost i vrijednost imaju njegova djela: solo-pjesme Uspavanka i Bez nane, zborne skladbe Lička svita, Bokeljsko kolo, Konavosko pirovanje i Krijes planine, Prvi i

Drugi gudački kvartet, Druga simfonija, Triptihon, te opere Ekvinocij, Zlato Zadra, Heloti i Hod po mukah... Za navedena djela, na godišnjicu Ivoove smrti 1989., član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Lovro Županović zaključio je: „Ovim djelima, usudujemo se istaknuti, Brkanović bi trebao ravnopravno stajati u društvu s, recimo, Musorgskim, Janačekom, Bartokom i Slavenskim.”

Izbor skladbi za hommage Ivu Brkanoviću načinio je njegov sin, također skladatelj, Željko Brkanović, koji na žalost nije mogao biti prisutan na ovome događaju. Željково pismo iz Zagreba pročitao je prisutnima jedan od članova obitelji Brkanović, gospodin Niko Kondanari, nakon čega je publika uživala u ljepoti glazbe, a u izvedbi učenika i profesora Glazbene škole „Viđa Matjan”.

Zahvaljujući ljudima kao što je bio Ivo Brkanović, kao i tradicijskim vrijednostima Kotora, grada bogate kulturne prošlosti koji je svojim sadržajima oduvijek znao podržati stvaranje kulturne i intelektualne elite, a koja ga je oblikovala i pretvorila u ono što on danas jest, mi danas imamo vrijednosti ovoga grada. Nadam se da nas ni jedna teškoća ne može pokolebati u svojim namjerama da mladima pružimo poticaj u prepoznavanju znanja i vrednovanju pravih i temeljnih vrijednosti. Također se nadam da će i buduće generacije znati cijeniti i još više unapređivati naša nastojanja na putu očuvanja duhovnih vrijednosti, kulturne baštine i razvoja umjetnosti. Kao i u Ivovoj glazbi između neba, kamena i mora ostaje naša umjetnost kao potvrda da smo na pravome putu, iako je to put kojim se teže ide.

NAKON VIŠE OD DVADESET GODINA VRIJEDNE DONACIJE
VELIKOG BROJA UMJETNIKA SA PROSTORA BIVŠE
JUGOSLAVIJE DOBILE SVOJ PROSTOR

Galerija solidarnosti

Piše:
Marija MIHALIČEK

Poslje jedne od najvećih tragedija koja je zahvatila stari Kotor i Crnu Goru, potresa u 1979. godini koji je odnio ljudske živote, nanio materijalna razaranja i uništio dobar dio kulturne baštine, pokrenute su mnoge humanitarne akcije. Ona koja je došla iz svijeta umjetnika u tadašnjoj javnosti imala je poseban odjek. Veliki broj likovnih umjetnika okupljenih u strukovnim asocijacijama: Društvu naivnih umjetnika Hrvatske, Društvu likovnih umjetnika Slovenije, Udruženju likovnih i primijenjenih umjetnika Srbije, Udruženju likovnih umjetnika Vojvodine, donirao je svoje radove.

Pojedinačno su pridonijeli mnogi domaći umjetnici, ali i svjetski istaknuta imena me-

Likovni fond Galerije solidarnosti pokazuje se u čitavoj svojoj raznovrsnosti u smislu stilskih i motivskih opredjeljenja autora, njihovih generacijskih razlika i načinu izrade radova.

đu kojima su: Villem de Kooning, Edward Clark, Marilyn Sica i Tadeuš Lapinski. Mnogi autori poslali su i nekoliko radova poput rumunjskog slikara Virgila Demetreskua, a slikarica Cata Dujšin poklonila je Kotoru kolekciju slika.

Općine Bar, Budva i Tivat zalagale su se da im pripadne umjetnička donacija. Tadašnje općinsko rukovodstvo i kulturna javnost Kotora bili su ustrajni i ovom gradu pripao je prije 30 godina, u listopadu 1981., vrijedan likovni

fond koji je od samog početka bio imenovan Galerijom solidarnosti.

Usljedio je veliki zahvat oko uređenja muzejsko-galerijskog prostora za smještaj Galerije i Povijesnog muzeja u Kneževoj palači, na Trgu od oružja. Iako je ovaj idealni i atraktivni prostor, u kome je Galerija trebala biti smještena na više od 420 četvornih metara, bio dovršen za tu namjenu, ipak nikada nije zaživio jer je čitavi kompleks početkom 90-tih godina prošlog stoljeća prenamijenjen u turističko-ugostiteljski kompleks. U međuvremenu je galerijski fond bio deponiran na raznim lokacijama u Kotoru i u potpuno neprimjerenim uvjetima.

Galerija solidarnosti dobiva, tek jedanaest godina poslije formiranja fonda, status organizacijske jedinice 1992. godine, uz Muzej grada Perasta i Povijesni muzej u novoosnovanoj općinskoj Javnoj ustanovi „Muzeji“. Popisom koji je tada proveden evidentirana su likovna djela koja nedostaju, a na postojećim djelima utvrđen je veći ili manji stupanj oštećenja. Obavljena je također i

revizija, reinventarizacija i kompletirana stručna obrada i dokumentacija svih postojećih doniranih umjetničkih djela.

Kako bi se kulturnoj i široj javnosti prikazala ova vrijedna donacija, a nadležni potaknuli da se u gradu svjetske baštine pronađe mjesto za stalnu prezentaciju, u saradnji JU „Muzeji“ s drugim institucijama za kulturu priređeno je od 1992. godine do 2007. trinaest izložbi kojima je bio obuhvaćen gotovo cjelokupan fond Galerije solidarnosti.

Nedavno dodijeljenim prostorom za stalno izlaganje likovnog fonda Galerije solidarnosti u prizemlju reprezentativne barokne palače Pima u Kotoru konačno je nakon višedesetljetne marginalizacije dobila zavrijeđeno mjesto u kulturnoj i turističkoj ponudi Kotora, grada svjetske kulturne baštine.

A što danas, s vremenske distance, istaknuti kao posebnost ove kotorske zbirke moderne umjetnosti, koja je u protekla tri desetljeća dijelila sudbinu mnogih legata i donacija koje krije mrak depoa?

Likovni fond Galerije solidarnosti pokazuje se u čitavoj svojoj raznovrsnosti u smislu stilskih i motivskih opredjeljenja autora, njihovih generacijskih razlika, načinu izrade radova (gdje su zastupljene sve likovne tehnike). Podrazumijeva se svakako i različitost u kvalitativnoj razini odnosno u neujednačenosti estetskih i umjetničkih vrijednosti pojedinih radova, kao i u stupnju očuvanosti.

Distanca od tri desetljeća nije umanjila njezinu vrijednost, nego je dodatno ističe. Djela autora najstarije generacije danas imaju vrijednost antikvitetu, a među onima koji su tada tek stupili na likovnu scenu nakon završenih akademija su mnogi danas svjet-

ski afirmirani umjetnici pa njihovi rani radovi predstavljaju svojevrsnu vrijednost.

Treba svakako istaknuti međunarodni karakter fonda Galerije solidarnosti jer autori, osim nekoliko crnogorskih, pripadaju i korpusu nacionalnih kultura država Slovenije, Srbije i Hrvatske, pojedinačno Bosne i Hercegovine i Make-

doniranih radova.

Raspoloživi galerijski prostor koji ima oko 100 četvornih metara u prizemlju palače Pima daleko je od mogućnosti da se u njemu izloži 370 postojećih slika, grafika, skulptura, tapiserija i drugih likovnih djela Galerije solidarnosti. Selekcioniranje radova za prvi stalni postav u novootvo-

Predsjednica Općine Marija Čatović otvara Galeriju

donije.

Mnogi radovi nedostaju, neki su toliko oštećeni da vjerovatno nikad neće biti izloženi pa stoga treba ispraviti nepravdu prema njihovim autorima, a koja je nanesena nebrigom, i barem se sjetiti svih aktera ove davne akcije solidarnosti. Zato bi publikacijom monografskog tipa trebalo obuhvatiti sva imena autora – donatora i kataloške podatke

renome galerijskom prostoru palače Pima potaknuto je opredjeljenjem za autore i skupine autora nekadašnje jugoslavenske likovne scene 70-tih godina čije su umjetničke ideje i poetike pridonijele likovnoj umjetnosti druge polovine dvadesetog stoljeća. U tu skupinu spadaju slike Zorana Petrovića (1921. - 1996.), Ankice Oprešnik (1919. - 2004.), Milana Kerca (1914. -

1980.), France Persina (rođ. 1922.), Jožefa Ača (1914. - 1990.) i Boni Čeha (rođ. 1945.), kao i čitav niz poznatih grafičara priznate Ljubljanske škole: Vladimir Makuc (rođ. 1925.), Adrijana Maraž (rođ. 1931.), Tinca Stegovec (rođ. 1927.), Bogdan Borčić (rođ. 1926.), Karel Zelenko (rođ. 1925.), Zdenko Golob

venskoj: Gabrijel Kolbič (rođ. 1913.) i Anton Flego (rođ. 1938.).

Među crnogorskim autorima koji su donirali svoje radove zastupljeni su u ovome postavu kipar Ante Gržetić (rođ. 1920.) i slikari: Milan Božović (1909. - 1992.), Arso Ivanović (rođ. 1937.), Luka Lagator (rođ. 1949.) i Kemal Ramujkić

Zagrebu, gradovima kojima je također donirala svoje slike.

U prvome stalnom postavu je i zbirka naivne umjetnosti zbog njezine vrijednosti i atraktivnosti, posebno radova na staklu, kao i zbog toga što se ideja o nastanku ove donacije začela u krugovima naivnih umjetnika. Kolekcija naivne umjetnosti Hrvatske sadrži slike na staklu i platnu te skulpture u drvetu, kao i radove pripadnika poznate Hlebinske škole, a to su: Dragan Gaži (1930. - 1983.), Ivan Belčić (1919. - 1985.) i Franjo Dugina (rođ. 1946.) te Zagorskog kruga (Branko Bahunek, Stjepan Stolnik) i velikana srpske naive poput Dušana Jevtovića (1925. - 2004.) i Save Stojkova (rođ. 1925.). Iako je naiva 70-tih godina, kada je nastala donacija Kotoru, bila u najvećem usponu i kao umjetnički fenomen prodrla u svijet europske umjetnosti, ni danas ovi radovi nisu izgubili na svojoj ljepoti i spontanosti.

Vjerujemo da će ovaj izbor, kojim je obuhvaćen samo dio likovnog fonda Galerije solidarnosti, pružiti uvid u raznovrsnost umjetničke zbirke i pridonijeti njezinoj cjelovitoj percepciji.

Umjetnička zbirka Galerije solidarnosti predstavlja kulturno dobro, a njezin cjelokupni fond zahtijeva primjeren tretman u smislu zaštite, konzervacije i prezentacije. Tek tada će ona biti sasvim valorizirana.

Konačno, ovaj reprezentativni galerijski prostor, osim primarne namjene - stalnog postava Galerije solidarnosti, treba postati mjesto gdje će se organizirati razni kulturni događaji: izložbe, koncerti, književne večeri...

Na taj način Galerija solidarnosti postat će prepoznatljiv kulturni sadržaj grada svjetske kulturne baštine, ali i mjesto novih umjetničkih susreta.

(rođ. 1928.), Jože Ciuha (rođ. 1924.), čiji su radovi izvedeni u bakropisu, akvatinti i drugim tradicionalnim tehnikama dubokog i reljefnog tiska.

Izložena su kiparska djela čiji su autori dali značajan doprinos modernoj srpskoj umjetnosti, a to su: Milan Lukić (1921. - 1982.), Oskar Berbelja (1921. - 1999.), Ivanka Acin (1925. - 2011.), Velizar Mihić (rođ. 1933.) te slo-

(rođ. 1947.).

Prostor Galerije nametnuo se kao mogućnost da se kompletnije prikažu posebne kolekcije, prije svega legat Cate Dujšin Ribar (1897. - 1995.) sa slikama motivski vezanim uz ambijent Boke kotorske i Crne Gore, a koje je darovala gradu u kome je provela djetinjstvo i ranu mladost. Stalnim postavom njezina legata Kotor se pridružio Trogiru i

*STRELIČARSKI KLUB „KOTOR“ IZ KOTORA ZABILJEŽIO JE
ZNAČAJNE REZULTATE U 2011. GODINI*

Uspjesi Nikole Vukčevića u streličarstvu

Piše:

Dario MUSIĆ

U sportskom smislu, prva organizirana natjecanja u ovoj vještini vuku korijene iz 16. i 17. stoljeća u Škotskoj i Engleskoj, iako postoje tragovi o natjecanjima i u ranijoj povijesti. Pod pojmom streličarstvo danas se podrazumijeva sportsko streličarstvo (postoji i lovno streličarstvo). Streličarstvo pripada grupi tzv. „bijelih sportova“ kao što su golf i tenis. Kao suvremeni sport prvi put se pojavljuje na drugim Olimpijskim igrama 1900. godine u Parizu, a zatim na još trima OI, 1904., 1908. i 1920. godine, nakon čega je skinuto s programa zbog nejedinstvenih pravila. Svaki organizator OI postavio bi neku svoju streličarsku disciplinu pa se rezultati nisu mogli uspoređivati, niti voditi rekordi. Streličarstvo je ponovno uvršteno u program OI 1972. godine u Münchenu. Danas postoji nekoliko međunarodnih streličarskih organizacija, ali temelji

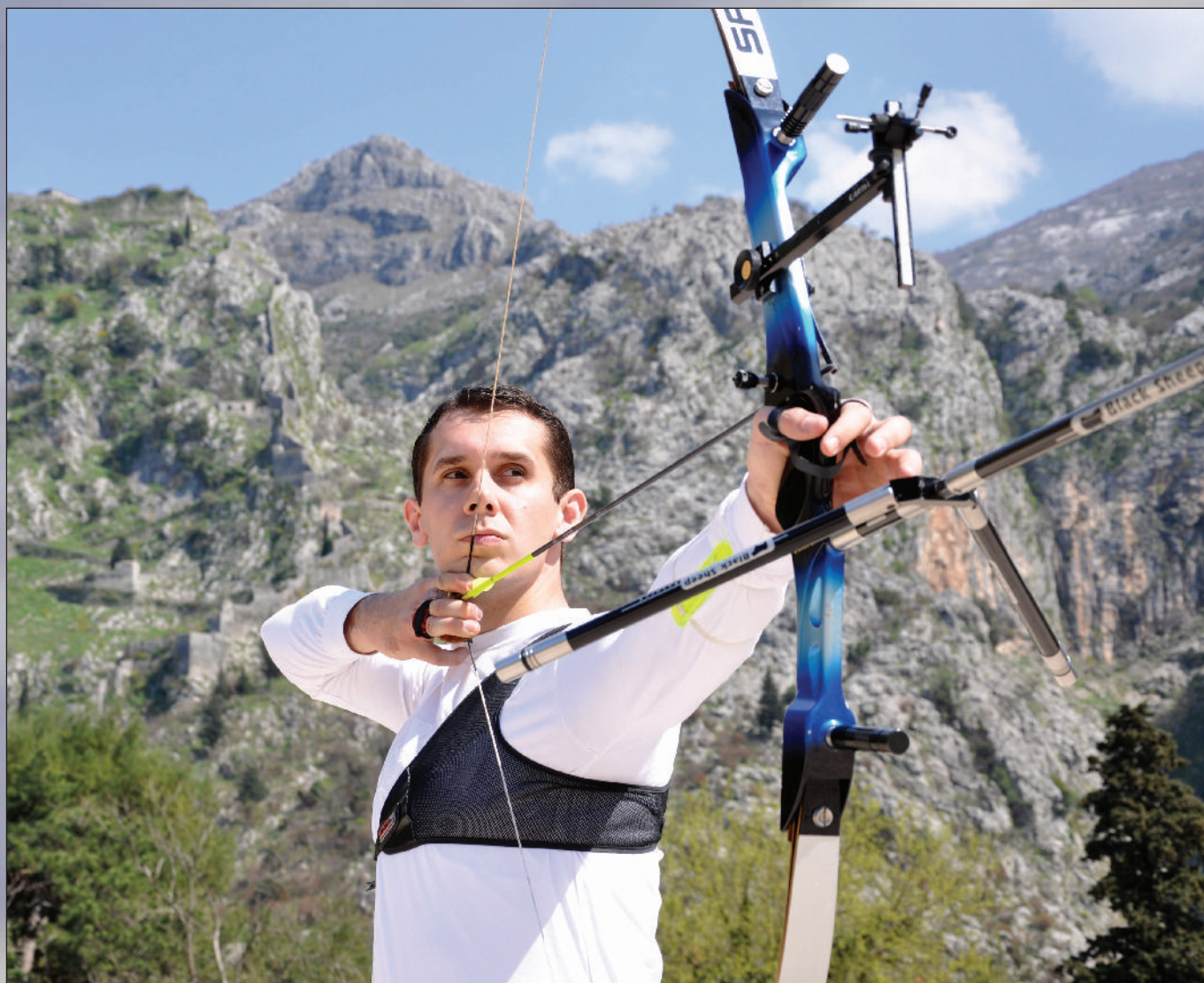
Streličarstvo predstavlja vještinu gađanja lukom i strijelom. Ovo oružje korišteno je prije pronalaska vatrenog oružja kao vojničko i kao lovačko oružje u dugom razdoblju ljudske povijesti. Točan datum početka upotrebe ovog oružja nije poznat.

moderne streličarske organizacije postavljeni su 1931. godine osnivanjem Međunarodne streličarske federacije FITA-e (Federation Internationale de Tir à l'Arc). Utvrđena su nova jedinstvena pravila i discipline, rezultati se mogu uspoređivati i voditi svjetski rekordi.

U Crnoj Gori prvi streličarski klub osnovan je u Podgorici 2006. godine, pod imenom SK „Podgorica“ (Streličarski klub Podgorica) s Milanom Šekularcem kao predsjednikom i trenerom. Taj klub označio je početke streličarstva u Crnoj Gori. Nakon toga dolazi do osnivanja stre-

ličarskog kluba „Kentaur“ u Baru koji osniva Željko Popović, streličarskog kluba „Herceg-Nov“ u Herceg-Novome koji osniva Miro Popović i SK „Kotor“ u Kotoru koji osniva Nikola Vukčević. Danas uz ova četiri kluba postoje još i streličarski klub „Savina“ na čelu s Jeftom Bjelićem, streličarski klub „Nikšić“ na čelu s Markom Barovićem i streličarski klub „Tivat“ čiji je predsjednik i trener Milan Borović.

Streličarski klub „Podgorica“, streličarski klub „Kentaur“, streličarski klub „Herceg-Nov“ i streličarski klub „KOTOR“ udružuju se krajem

2008. godine i formiraju Streličarski savez Crne Gore (SSCG) i time počinje jedna nova stranica u povijesti streličarstva Crne Gore. U 2009. godini SSCG dobiva probno članstvo u Međunarodnoj streličarskoj federaciji (FITA), a nakon toga u 2010. godini postaje punopravni član.

Ideja o osnivanju streličarskog kluba u Kotoru postojala je još prije, ali zbog objektivnih razloga nije mogla biti realizirana. Klub je osnovan s ciljem da uvježba nove članove u vještini gađanja lukom i strijelom te da stvori ozbiljne natjecatelje za postizanje vrhunskih rezultata na domaćim i stranim natjecanjima.

Uz to, jedan od osnovnih ciljeva Kluba je razvoj i promicanje streličarstva kako u gradu Kotoru, tako i u državi Crnoj Gori.

Nikola Vukčević rođen je 24. prosinca 1981. godine u Kotoru, Crna Gora. Streličarstvom se počeo baviti 2007. godine i u kratkom vremenu svladao je vještinu gađanja lukom i strijelom, a 2008. osniva streličarski klub.

Organizator je velikog broja državnih natjecanja u streličarstvu u gradu Kotoru (I. Indoor prvenstvo Crne Gore u streličarstvu 2009. godine, II. Indoor prvenstvo Crne Gore u streličarstvu 2010. godine, III. Indoor prvenstvo Crne Go-

re u streličarstvu 2011. godine), kao i niza seminara i demonstracija streličarstva. Prvi je uspostavio vezu između Streličarskog saveza Italije (FITARCO – Federazione Italiana di Tiro Con L'Arco) i Streličarskog saveza Crne Gore. Zajedno s prijateljima iz Italije 2011. godine u organizaciji streličarskog kluba „KOTOR“, a pod pokroviteljstvom Streličarskog saveza Crne Gore, organizira dva međunarodna seminara streličarstva koja su vodili eksperti iz Italije, Domenico Palumbo - nacionalni FITARCO sudac i Vincenzo Mallardi - nacionalni FITARCO trener streličarstva. Gosti tih semi-

nara bili su streljari iz Streljarskog saveza Srbije (SSS).

Nikola trenutno obavlja funkciju predsjednika i trenera streljarskog kluba „KOTOR“, a aktivni je reprezentativac Crne Gore u streljarsstvu što pokazuju njegovi ostvareni rezultati na području streljarsstva.

Ostvareni rezultati na području streljarsstva u

tegorije seniori, steel recurve;

10. travnja 2011. u Podgorici na međunarodnom Indoor natjecanju u streljarsstvu „Podgorica Open 2011“ u organizaciji Streljarskog saveza

OPEN 2011“ u organizaciji Streljarskog saveza Crne Gore osvaja 2. mjesto i srebrnu medalju u pojedinačnoj konkurenciji u kategoriji seniori, steel recurve;

10. listopada 2011. u Bariju, Italija, na državnom Outdoor prvenstvu Italije u streljarsstvu u Cassano delle Murge osvaja 1. mjesto i zlatnu medalju u

2011. godini su:

6. ožujka 2011. u Kotoru na III. Indoor prvenstvu Crne Gore u streljarsstvu osvaja 1. mjesto i zlatnu medalju ekipno u konkurenciji kategorije seniori, steel recurve (Olympic Bow);

6. ožujka 2011. u Kotoru na III. Indoor prvenstvu Crne Gore u streljarsstvu osvaja 3. mjesto i brončanu medalju u pojedinačnoj konkurenciji ka-

Crne Gore osvaja 3. mjesto i brončanu medalju u pojedinačnoj konkurenciji kategorije seniori, steel recurve;

3. srpnja 2011. u Kotoru na međunarodnom Outdoor turniru u streljarsstvu „Kotor

pojedinačnoj konkurenciji u kategoriji seniori, steel recurve;

11. listopada 2011. u Bariju, Italija, na međunarodnom Outdoor prvenstvu Italije u streljarsstvu „10 Torneo Internazionale - AMICIZIA TRA I POPOLI“ u Cassano delle Murge osvaja 3. mjesto i brončanu medalju u ekipnoj konkurenciji u kategoriji seniori, steel recurve.

*30.000 MLADIH U BERLINU NA PUTU
PREMA NOVOJ SOLIDARNOSTI*

HODOČAŠĆE

povjerenja na zemlji

Piše:

Vlasta BOŽINOVIĆ

Tijekom pet dana glavni grad Njemačke bio je susretnište mladih i simbol ujedinjene . Brat Alois, prior Zajednice iz Taizéa, pozvao je sudionike da idu do izvora vjere i da istodobno traže kako prevladati podjele u Crkvi i današnjem društvu.

Mladi sudionici bili su ugošćeni po obiteljima u cijeloj regiji Berlina. Svakog jutra mladi su se okupljali u 160 župa i razmišljali zajedno sa stanovnicima Berlina koji su ih primili o različitim temama iz Pisma iz Taizéa 2012., o povjerenju među ljudima, povjerenju u Boga, "Kristu zajedništva", pokušavajući biti "sol zemlje". U poslijepodnevni satima sudjelovali su u radionicama s različitim duhovnim, društvenim, političkim, ekonomskim i umjetničkim temama na kojima se govorilo o izvorima vjere i o pitanju kako se svatko može angažirati u službi za druge. Između ostalog, mladi su sudjelovali u raspravi u njemačkom parlamentu s članovima Bundestaga na temu "Za pravedniji svijet: politika i odgovornost građana".

I mladi Kotorske biskupije, predvođeni đakonom don Sinišom Jozićem, sudjelovali su na ovom susretu molitve i zajedništva u Kristu. Susretu u Berlinu prethodila je njihova duhovna tromjesečna priprema tijekom koje su organizirani molitveni susreti u župama Kotorske biskupije. Na tim susretima mladi se oduševljavaju za „Krista koji je svojim križem i uskrsnućem uspostavio novu solidarnost među svim ljudima“. Mladi na tim susretima upoznaju Krista u kojemu je prev-

ladana rascjepkanost čovječanstva te spoznaju kako u njemu svi činimo jednu ljudsku obitelj, što je tema bliska nama u Boki.

Sa željom da svoje iskustvo molitve i zajedništva podijele i s ostalima u našoj biskupiji, svakog mjeseca tijekom godine održat će u pojedinim župama molitveni susret i svjedočenje te prikazati fotografije i kratke filmove sa susreta u Berlinu. Sljedeći susret za koji se pripremamo je u Rimu, a održat će se od 28. prosinca 2012. do 2. siječnja 2013. godine.

U PREPUNOJ KONCERTNOJ DVORANI GLAZBENE ŠKOLE „VIDA MATJA
ORGANIZACIJI OPĆINE I DRŽAVNOG ARHIVA PREDSTAVL

Značajan pothvat

Povijesni značaj Statuta temelji se na činjenici da je on dao čvrstu pravnu osnovu srednjovjekovnoj kotorskoj komuni.

Piše:

Jeļena ANTOVIĆ

Krajem 2011. godine znanstvenu i širu javnost Crne Gore, posebno Kotora, razveselio je jedan važan izdavački pothvat. Iz tiska je izašla dvotomna publikacija srednjovjekovnog *Statuta grada Kotora*. Tiskanje *Statuta* je projekt Državnog arhiva - Povijesnog arhiva Kotora, a riječ je o kapitalnoj crnogorskoj publikaciji jer je djelo nesumnjivo središnji dokument srednjovjekovne povijesti prava na području današnje Crne Gore odnosno najvažniji dokument Povijesnog arhiva Kotor. Povijesni značaj Statuta temelji se na činjenici da je on dao čvrstu pravnu osnovu srednjovjekovnoj kotorskoj komuni. Iako tiskan u Veneciji 1616., najstarija glava Statuta datira iz 1301. godine, a njegovi redaktori bili su pripadnici kotorske vlastele Marijan Buća i Frano Bolica. Njih je Kotor pjesmom nepoznatog autora s početnih stranica

Statuta prije više od 400 godina uzdizao „hvalama i častima“ što su pripremili za tisak za „ovo i buduće doba“ rukopis o stoljećima primjenjivanim zakonskim odredbama jer je tada bio u trošnom stanju i u opasnosti da bude uništen. Ova generacija redaktora i arhivista Povijesnog arhiva sa suradnicima podarila je baš to izdanje Kotoru u vidu njegova fototipa, dakle onoga tiskanog Statuta iz 1616. godine, ali dodajući mu prijevod s latinskog jezika sa znanstvenim aparatom i CD-om.

Tiskani original iz 1616. našao se u posjedu Povijesnog arhiva već u njegovim prvim radnim danima. Arhiv je osnovan 1949., a već 1950. stigao je s gradom Okružnog suda i Statut. Takav važan dokument u Povijesnom arhivu Kotora ostaje pola stoljeća i tek je djelomično proučavan odnosno niti jedan arhivist ni znanstveni istraživač ne proučava sveobuhvatnije ovaj značajan dokument. To je bilo zaista neobično. Zbog malog broja primjeraka iz 1616. godine,

teško razumljive pravne terminologije i obilja pogrešaka u ponavljanja istih glava i poglavljima tome opširnom originalu određeni termini i snimke tko proučavao. Međutim, u potpunosti shvatio njegovu funkciju i nima funkcionirao. Direktor dovela je do toga da za 1998. godinu proutut prevede s latinskog ni arhivisti ovog žibradić, Snežana P. lan, Aleksandar Mil. i Jelena Antović, ka radnika: Lenka Ble. dana Mušura. Kako dine Povijesni arhivnog arhiva, ovaj pro. nistrativno i financ. šnji direktor Rajko. Stevan Radunović, članove stručne rec.

**AN“, U CRKVI SV. DUHA, 20. STUDENOG, UOČI DANA OPĆINE KOTOR, U
JENO JE DVOTOMNO IZDANJE STATUTA GRADA KOTORA.**

pravne srednjovjekovne latinskoj gotici, brojevima stranica, a u različitim cje- a, potrebe da se u inalu lako pronađu lično, Statut se rije- utim, potreba da se po kojim je to zako- srednjovjekovni Ko- a da je u planu rada edvideno da se Sta- kog te su angažira- arhiva: Anita Ma- Pejović, Joško Kate- ić, Mirko Vukasović o i dva vanjska su- hova Čelebić i Gor- o je još od 1992. go- y postao dio Držav- jekt trebao je admi- ijski podržati tada- Kalezić i sadašnji što su i učinili. Za dakcije Statuta iza-

bran je Miloš Milošević, danas pokojni Sima Ćirković i Jelena Danilović, a za tajnika redakcije Jelena Antović. Svi članovi stručne redakcije i prevoditelji arhivisti istaknute su ličnosti iz znanstvenog područja s puno objavljenih radova te dobri, premda na žalost rijetki, poznavatelji srednjovjekovnog latinizata. Za prijevode uvoda Statuta na engleski i talijanski jezik angažirani su Joško Katelan i Borivoj Jovanović, a za ekskluzivni dizajn i pripremu za tisak Stevan Kordić.

Ovaj pothvat imao je višestruku zadaću: prevesti Statut s latinskog jezika i pružiti suvremenom čitatelju znanstveno utemeljena objašnjenja za što bolje razumijevanje ovoga srednjovjekovnog teksta, načiniti na CD-u elektronički prijepis latinskog originala Statuta što će i te kako koristiti istraživačima koji će samostalno moći pretraživati željene podatke na osnovi originalnih latinskih termina, a ponajprije zaštititi primjerak najvrednijega kulturnog naslijeđa koje

baštini srednjovjekovni grad Kotor - original rijetkoga tiskanog izdanja Statuta grada Kotora koji sada imamo u 600 primjeraka.

Predstavljajući *Statut*, Božidar Šekularac je naglasio: „Prvi tom sadrži fototipsko izdanje Statuta iz 1616. godine i nosi godinu izdanja 2009., a u povodu triju jubileja - 1.200-te godišnjice od prijenosa relikvije sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor, 700-te godišnjice od prvoga sačuvanog dokumenta u Državnom arhivu Crne Gore, Povijesnom arhivu Kotora i 60-e godišnjice od osnivanja Povijesnog arhiva Kotora. Ova, kao i II. knjiga koja po sadržaju predstavlja priređivački pothvat dostojan poštovanja, savršeno je načinjena na papiru kojim se dočarava doba i ugođaj vremena u kojem je nastala te nas tako, barem na trenutak, dok čitamo ove knjige, vraća u zlatno doba kotorskog i crnogorskog srednjovjekovlja. Knjiga počinje predgovorom Jelene Antović, koja je zajedno s Milošem Miloševićem nači-

nila i indekse na kraju II. toma. No, čitatelj će dobiti punu informaciju o *Statutu grada Kotora* iz teksta poznatih stvaratelja pisane riječi i znanstvene misli Sime Ćirkovića i Miloša Miloševića. Oni su detaljno, argumentirano, stručno i znanstveno, a ipak na dostupan način, načinili *Tumač ključnih pojmova* koji se odnose na Statut i grad Kotor, kao i *Ortografska načela* pri prevođenju Statuta. Milošević i Ćirković raspravljaju o Statutu grada Kotora - prijevodu na talijanski i engleski jezik, čime su omogućili da se ovim kapitalnim izdanjem mogu koristiti i drugi izvan granica crnogorske države. Središnji odnosno glavni dio II. toma odnosi se na prijevod *Statuta grada Kotora* s latinskog jezika.“

O značaju Statuta govorio je dr. Miloš Milošević: „Većina gradova na istočnoj obali Jadrana dobila je u 13. i 14. st. svoje statute, koji su u isto vrijeme služili kao instrument vladanja i bili temelj pravnog poretka, ali i izraz individualnosti zajednice građana i simbol njihove autonomije. Statuti su, kao i komunalni sistem u cjelini, bili lišeni funkcije još prije nego što su moderne države podvrgnule gradove svome mehanizmu nivelacije i homogenizacije. U nekim od tih gradova statuti su ostali sačuvani kao spomenici, kojima su tek moderni istraživači posvetili pažnju, u drugima su nestali ostavivši spomene i tragove u dokumentima. Na potezu od Neretve do Bojane sačuvali su se statuti Dubrovnika, Kotora, Budve i Skadra, a pouzdano se zna da su ih imali i Bar i Ulcinj. Najstariji po postanku i nesporno najznačajniji po ulozi u životu Republike bio je Dubrovački statut, kojim se upravljalo Republikom sve dok je postojala. Sklopljen je u cjelinu, *Knjigu Statu-*

ta, 1272. godine, a kritičko izdanje je dobio početkom 20. stoljeća. Budvanski statut nastao je puno kasnije, u godinama kada su srpski vladari nosili titulu cara, dakle 1346. - 1371., ali najvjerojatnije za vladavine Stefana Dušana 1346. - 1355. Različito od dubrovačkog i kotorskog, sastavljenih i sačuvanih na latinskom jeziku, Statut Budve je sačuvan u talijanskom prijevodu za koji se misli da je nastao u kasnijim stoljećima. Statut Skadra je tek razmjerno nedavno otkriven i objavljen, očuvan je također na talijanskom s jakim utjecajem lokalnoga romanskog dijalekta. Nastao je u prvoj polovini 14. st.,

svakako prije 1346. jer se u njemu, kao u kotorskom, srpski vladar naziva kraljem. Postojanje Statuta Ulcinja i Bara zajamčeno je mnogobrojnim dokumentima. U slučaju ulcinjskog se zna da je 1426. bio podnesen na potvrdu Veneciji. Statut Bara također nije sačuvan, ali dvadesetak članaka može se rekonstruirati na osnovi presuda poslanih na apelaciju u Dubrovnik. Znatno veći broj gradskih statuta sačuvao se u srednjoj Dalmaciji, na otocima, sve do Istre. Iako su nastali u istoj epohi, svaki je donesen u posebnim uvjetima imajući u vidu lokalne prilike i potrebe. Zajedničko im je oslanjanje na običajno i opće

Zaslужni priređivači Statuta koji su bili na njegovoj promociji

pravo („jus commune”), koje je dolazilo iz talijanskih gradova. Svi oni pokazuju otvorenost za promjene i prilagođavanje, neki među njima dobivaju produžetke. Kotorski statut ističe se među njima posebnošću čiji značaj nije dovoljno naglašen. On je tiskan 1616., u vrijeme dok je bio na snazi i kad je pravni poredak grada Kotor počinjao na njemu. Stekla su se dva interesa i dvije ambicije: Kotorana da pokažu dugotrajnost svoga uređenja i kontinuitet svoje autonomije, a venecijanskih vlastodržaca da dokazuju zakonitost uspostavljanja vlasti nad Komunom i djelotvornost zaštite koju joj pružaju”, istaknuo je Miloš Milošević.

Statut grada Kotor, dvotomno izdanje s CD-om

INICIJATIVU ZA VRAĆANJE STUPA ZDRAVSTVENOG UREDA
POKRENULO JE DRUŠTVO PRIJATELJA PERASTA

Stup zdravstvenog ureda u Perastu

Razvojem pomorstva u Boki kotorskoj javljaju se rana svjedočanstva o organiziranim zdravstvenim mjerama u cilju zaštite ljudi, brodova i robe kojom se trgovalo.

Piše:

Marija MIHALIČEK

Pomorstvo je kao osnovna djelatnost stanovništva na obalama Mediterana donosilo ekonomski prosperitet, civilizacijske i kulturne utjecaje, ali i rizike od unošenja zaraza i bolesti iz krajeva u kojima su harale tada rasprostranjene zarazne bolesti, najviše kolera i kuga.

Razvojem pomorstva u Boki kotorskoj javljaju se rana svjedočanstva o organiziranim zdravstvenim mjerama u cilju zaštite ljudi, brodova i robe kojom se trgovalo. Tako iz vremena vladavine Venecije (od kraja 15. st. do 18. st.) ovdje postoje zdravstveni magistrati i kolegiji, lazareti i karantene.

U Perastu se usporedno s razvojem pomorstva i pomorske trgovine vrlo rano može pratiti jedan vid samostalnosti u organiziranoj pomorskoj zdravstvenoj zaštiti. Prva potvrda za to datira još iz vremena kada Perast nije imao službeno status općine *comunita* jer, kako stoji u arhivskim vijestima iz 1512., *capo* odnosno glavar Perasta bio je ovlašten za izdavanje *prattice*, dozvole za slobodno kretanje posade. Mogućnost da

se iz Perasta provode mjere zdravstvene zaštite i kontrola sanitetskih prilika na trgovačkim brodovima može se smatrati jednom od potvrda stjecanja neovisnosti od Kotora u 16. st. i preuzimanje nadzora nad svojim brodovima.

Sljedeći korak u razvoju provođenja zdravstvenih mjera jedna je od odluka mletačkog Senata iz 1597. koja daje povlastice Perastu vezane uz sanitetske mjere, a tada je Perast već imao status primorske općine. Peraštanima se priznaje pravo da izdaju dozvolu za slobodnu plovidbu, ali samo svojim bro-

dovima pod uvjetom da nisu bili u kontaktu s mjestima i lukama u kojima je zabilježena zaraza. Za izdavanje potvrda bio je nadležan peraški gradski kapetan i gradski suci, na temelju svjedočenja vlasnika brodova koji su svoju izjavu potvrdili davanjem zakletve.

Zdravstvena zaštita spominje se u knjizi o izborima općinskih službenika, poznatij kao *Ceremonijal peraške općine*, a smatra se svojevrsnim statutom jer se tu određuje izbor, značaj i opseg funkcija službenika peraške općine pa tako i petorice članova zdravstvene službe *Colleggetto di Sanita*.

Arhivski se može pratiti daljnji razvoj zdravstvene službe, koja je formalno utemeljena. Od 1604. nadležnost nad održavanjem zdravstvenih mjera prelazi na šestoricu Peraštana koje Zbor bira kao posebno tijelo i oni čine Zdravstveno vijeće te paze da se održavaju zdravstvene mjere, osobito pri kretanju brodova te u mlinovima i drugdje.

Kotor, odnosno Magistrat za zdravstvo, nije se lako mirio s nezavisnošću Perasta u smislu zdravstvene zaštite pa je bilo nekoliko pokušaja ograničavanja, čak i zabrane rada Zdrav-

Stup zdravstvenog ureda

stvenog vijeća, koje su se odlukama Venecijanskog senata rješavale u korist Perasta.

U nadležnosti ovoga Zdravstvenog ureda bilo je izdavanje dozvola za slobodno kretanje brodovima za koje ne postoji sumnja da su plovili do mjesta i obala u kojima su postojale zarazne bolesti. Zdravstvene potvrde o zdravstvenom stanju posade *fedi di sanita*, koje su izdavane u Perastu, bile su manjeg formata, tiskane u duždevoj tiskari Pinelli. U zaglavlju su imale znak mletačkog lava i grb grada Perasta, desno Gospin lik, a lijevo sv. Nikole.

Sačuvane kao arhivska grada, ove zdravstvene dozvole nisu jedina svjedočanstva o postojanju važne zdravstvene ustanove u Perastu. Također je sačuvan autentičan i originalan simbol u obliku visokog stupa koji se nalazio u blizini vijećnice, a u čijem prizemlju je bio smješten Zdravstveni kolegij (ured), na trgu ispred crkve sv. Nikole.

Ovaj kameni stup, poznat kao *collona alla sanitta* - stup zdravstva, podigao je Vicko Mazarović (1613. - 1683.) oko 1680. godine. Prema fotodokumentaciji i svjedočenju Pavla Butorca, nalazio se na sjeverozapadnom dijelu trga. Simbol Venecije, krilati lav u kamenu, koji je bio na kapitelu stupa, srušen je u prosincu 1932., a stup je oštećen. Danas se ka-

Perast šetnica 1915.

meni stup čuva u Muzeju grada Perasta, zajedno s metalnom zastavom *gonfalonom*.

Mazarovići su poznata starosjedilačka, brodovlasnička i kapetanska obitelj u Perastu. Vicko Mazarović bio je kapetan općine Perasta, a nekoliko puta predstavnik Perasta u Veneciji. Istaknuo se u mnogim pomorskim akcijama, bio je „vješt na moru i maču“, a uživao je ugled u Perastu i u Veneciji, posebno zbog junaštva u pomorskim bitkama i osvajanju Risna 1657. godine. U Muzeju se čuva diploma obitelji Mazarović, koju im je dodijelio 1670. mletački dužd Francesco Contarini zbog zasluga kapetana Vicka protiv gusarskog broda „Sultana“ kraj Valone. Venecija mu povjerava na upravljanje ratni brod *Giove Fulminante* (*Jupiter Gromovnik*).

Vicko Mazarović bio je jedan od Peraštana koji su zaslužni za podizanje građevina za javnu namjenu, a uza zasluge za

postavljanje stupa pripisuju mu se zasluge i za podizanje kuće općinskog vijeća, samostana sv. Antona u kojem je trebala biti smještena osnovna i pomorska škola.

Inicijativa za vraćanja stupa Zdravstvenog ureda, koja je danas aktualizirana, postojala je i prije, posebno od 2000. godine kada ju je pokrenulo Društvo prijatelja Perasta.

Trg sv. Nikole je središte grada Perasta, važno mjesto u urbanistički i arhitektonski zaštićenoj spomeničkoj cjelini, a pretrpio je dosta promjena, posebno u drugoj polovici 20. st. kada su postavljene biste trojice poznatih Peraštana (Martinovića, Zmajevića i Kokolje).

Prije jednog desetljeća u središtu Perasta smjestio se hotel Konte, u bivšoj zgradi općine koja je nakon Drugoga svjetskog rata do 1979. bila peraški Dom kulture.

Vraćanje stupa *in situ* je svakako opravdano i pridonijelo bi osmišljavanju središta Perasta jednim značajnim svjedočanstvom iz pomorske prošlosti, a Trg sv. Nikole bolje bi vizualno izgledao. Originalna metalna zastava trebala bi ostati muzejski predmet, a njezinu repliku trebalo bi postaviti na stup uz novoizrađenu skulpturu krilatog lava.

O ovome projektu i prijedlogu trebalo bi razmišljati u kontekstu rekonstrukcije kompletnog trga jer postoje ideje o proširenju trga do pristaništa i uklanjanju postojećeg parkirališta.

MLETAČKI GENERAL – BUDVANIN (1)
MARKO ANTUN BUBIĆ: 1735. – 1802.

Zaslužnici iz obitelji Bubić

Piše:

Lovorka ČORALIĆ
i Maja KATUŠIĆ iz Zagreba

Tijekom proteklih stoljeća važnu ulogu u sustavu obrane mletačkih posjeda od Veneta i sjevernog Jadrana, preko Boke i sjevera Albanije do grčkoga arhipelaga imale su prekomorske (oltramarinske) vojne postrojbe. Najpoznatiji vojni rodovi bili su prekomorsko pješaštvo (*Fanti Oltramarini*), hrvatska konjica (*Cavalleria Croati, Croati a cavallo*), protuuskočke naoružane barke (*Barche armate contro Uscocchi*) te albanske pješačke i konjaničke jedinice (*Soldati Albanesi*). Iako su u njima sudjelovali vojnici podrijetlom iz zapadnih i srednjoeuropskih zemalja i s Balkana, pa čak i oni iz Rusije, veći dio njihova vojničkog i časničkog kadra činili su mletački podanici s istočnojadranske obale. Neki od njih stekli su visoke časničke čino-ve te obnašali važne funkcije zapovjednika gradskih utvrda i pograničnih područja. Među njima osobito mjesto pripada Bokeljima i Budvanima te će o jednome takvome vojnom zaslužniku pod stijegom Serenissime – generalu Budvaninu Marku Antunu Bubiću, kao i o drugim istaknutim pripadnicima te obitelji – više riječi biti u

Obitelj Bubić potječe iz Budve, točnije s područja Maina. Kada je 1442. godine Budva došla pod mletačku upravu, pripadnici obitelji Bubić stupili su u službu Serenissime.

nekoliko sljedećih nastavaka.

Zasluge pod mletačkim ratnim stijegom

Obitelj Bubić potječe iz Budve, točnije s područja Maina. Kada je 1442. godine Budva došla pod mletačku upravu, pripadnici obitelji Bubić stupili su u službu Serenissime te su se tijekom gotovo 400-godišnje mletačke vladavine nad istočnim Jadranom istaknuli u vojnoj službi, a za ratne zasluge nagrađivani su visokim vojnim počastima i činovima. Tako se u jednoj odluci generalnog providura Alvisea Contarinija iz sredine 18. stoljeća ističu zasluge pripadnika obitelji u mletačkoj vojnoj službi u Kandijskom ratu (1645. – 1669.) i Morejskom ratu (1684. – 1699.), posebice u obrani Kotora i Budve te prilikom zauzimanja Risna u Morejskom ratu.

Ranonovovjekovni izvori bilježe djelovanje niza pripadnika obitelji Bubić. Godine

1531. spominje se **Stjepan** kao jedan od predstavnika budvanske komune upućenih Vijeću desetorice u Mletke. Tridesetak godina poslije spominje se **Marko** koji je osobno opremio jednu fustu te je ratujući umalo poginuo. Njegov brat **Krsto** sudjelovao je 1572. u obrani Budve, dok je 1584. godine uspješno obavio neku zadaću za Mletke. Krsto se spominje još i 1592. godine kada je iz osmanskog zarob-

ljeništva otkupio neke pripadnike uglednoga albanskog roda Dukađina, ali i neimenovane pripadnike svoje obitelji. U 18. stoljeću, točnije 1729. godine, kao sudac u Budvi spominje se **Ivan Pavao** Bubić, a njegovi potomci živjeli su u Kotoru.

Crkveni dostojanstvenici

Iako je u izvorima najbolje dokumentirana vojna karijera članova obitelji Bubić, nisu nevažni i oni pripadnici obitelji koji su stekli zapažene pozicije u Katoličkoj crkvi. Najpoznatiji je zasigurno **Dominik**, pitomac Ilirskog zavoda u Loretu i doktor teologije i obaju prava. Karijeru je nastavio

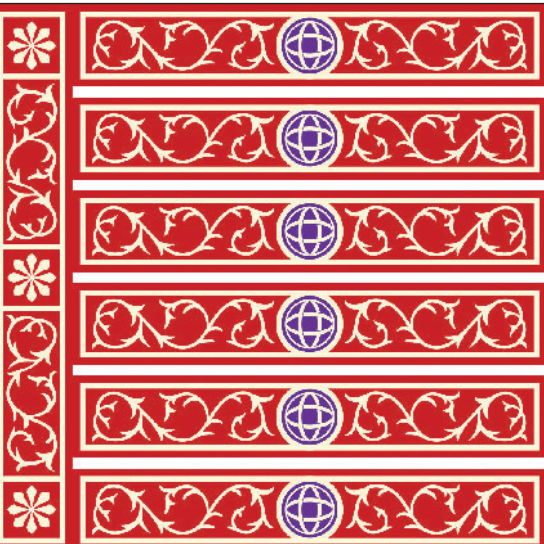
kao misionar i kanonik stolne crkve u Budvi. Godine 1656. imenovan je misionarom u Srbiji, ali se tamo nikada nije uputio. Skadarskim biskupom imenovan je 22. studenog 1677., a od te godine obnašao je i dužnost administratora Budvanske biskupije. Izvješća koja je upućivao Svetoj Stolici vrijedan su izvor za uvid u crkveni, društveni i politički život na spomenutim prostorima. U 18. stoljeću zapaženu svećeničku karijeru postigao je i **Nikola**, sin **Marka Antuna** Bubića. Bio je pitomac Ilirskog kolegija u Fermu te se bilježi još i kao misionar, budvanski kanonik i vikar. Godine 1733. navodi se u Budvi kao jedan od svjedoka u nekom neobjašnjenom ranije pokrenutom procesu.

Dominik Bubić i posljednji pripadnici obitelji

U 18. stoljeću zapaženo je i djelovanje brata kanonika Nikole – **Dominika**, guvernadura budvanskog okružja tijekom tridesetih godina. Od 1742. godine spominje se kao pukovnik i nadzornik (soprintendant) Maina, Pobora i Braića, a osobito se istaknuo u pregovorima s osmanlijskim zapovjednicima i upraviteljima susjednih graničnih po-

dručja prema Mletačkoj Republici te oko pitanja pravoslavnoga stanovništva i odnosa mletačke središnjice prema crnogorskim vladikama. Spomenuti status (pukovnika i soprintendanta) potvrdio mu je i pismom 10. veljače 1752. generalni providur Girolamo Maria Balbi. Umro je u Kotoru 1775. godine, a pokopan je, prema oporučnoj želji, u obiteljskoj grobnici u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Budvi. Dominikovi potomci bile su kćeri **Andelika** i **Marijeta** te sinovi **Marko Antun** (o kojemu će više riječi biti u sljedećim nastavcima) i **Marko Šimun**. Ovaj posljednji spominje se 1770. godine kao pukovnik te je prema obiteljskoj tradiciji obnašao dužnost soprintendanta za područje Maina, Pobora i Braića. Umro je u travnju 1783. godine, a na položaju pukovnika i soprintendanta naslijedio ga je sin **Stjepan** (po majci iz budvanskog roda Antonioli).

U posljednjim godinama 18. stoljeća uz Stjepana se spominje i drugi sin Marka Šimuna – poručnik **Dominik**. U kasnijim desetljećima ne spominju se pripadnici obitelji Bubić te postupno iščezavaju iz dokumenata, stoga se smatra da je obitelj izumrla u prvim desetljećima 19. stoljeća.

Piše:
Tripo SCHUBERT

7. 12. 2011. Sastanak Upravnog odbora

Održan je posljednji sastanak Odbora u ovoj godini u proširenom sastavu s predstavnicima podružnica.

Na sastanku se raspravljalo o aktivnostima do kraja godine, o planu rada za 2012. godinu.

Donesena je odluka o imenovanju nove urednice Glasnika od 1. siječnja 2012. godine Tijane Petrović, dosadašnje v. d. urednice.

8. 12. 2011. Promocija „Bokeške kuhine“ Knjiga Vlaste Mandić „Bokeška kuhina“

predstavljena je krajem prošle godine u samostanu sv. Klare u Dubrovniku, u prelijepom ambijentu restorana Klarisa, pred gotovo stotinu i pedeset uzvanika, a u organizaciji dubrovačke podružnice Hrvatske matice iseljenika, Imaga Dubrovnik i HGD CG iz Kotora.

Riječ je o bogato opremljenoj kuharici koja na 235 stranica donosi recepte iz Boke kotorske koji se nisu mijenjali stoljećima. Kuharica je podijeljena u tri tematske cjeline u kojima su zastupljena jela od ribe, rakova i školjki, zatim tradicionalna jela od mesa te slastice.

Uz opise Boke kotorske i njezinih gradova i mjesta, „Bokeška kuhina“ predstavlja i sliku vremena i događaja tijekom proteklih stoljeća u zaljevu hrvatskih svetaca kad je u pitanju kulinarstvo.

Uz autoricu Vlastu Mandić, inače kotorsku arhitekticu, knjigu su predstavili Veljko Barbieri, Lukša Lucijanović, Mašo Čekić i Maja Mozara, a u prigodnom programu nastupila je klapa „Bisernice Boke“ koju vodi Vlasta Mandić.

Autorica u predgovoru knjige, koju je posvetila svojoj majci Mariji Pupi Marinović, navodi kako nije htjela napisati knjigu s previše recepata niti s puno tekstova koje ni sama ne voli čitati, nego je željela da slika jela govori te da bude obogaćena atmosferom mediteransko-kotorskog mentaliteta koji će čitatelja oraspoložiti i zalogaj mu učiniti slasnijim. „Ovo je moj doprinos promociji i valorizaciji naše kuhine, koja ima što ponuditi turističkoj trpezi jer tu-

risti, uz prirodne ljepote i kulturne vrijednosti, traže i autohtoni pjat. Njega doživljavamo kao suvenir koji se, ako je pravi, dugo ne zaboravlja“, rekla je Vlasta Mandić.

„Kulinarski identitet Boke kotorske stvarao se od recepata najrazličitijeg podrijetla, kontaktima s različitim narodima, koji su dolazili i odlazili, ostajali i asimilirali se. Najsnažniji utjecaj ostavile su Italija, Austro-Ugarska, Francuska, Grčka i Turska. Poseban značaj ima utjecaj venecijanske kuhine, a preko nje i židovske. Lokalni specifikum je davao svoj pečat, ali glavne karakteristike su ostajale i slične su na području cijeloga Jadrana, kao i širega mediteranskog kruga. Zato možemo govoriti o mediteranskoj bokeškoj kuhini.

Sva mjesta Boke kotorske, nanizana kao biserna kolajna na obalama zaljeva, počevši od Herceg-Novog, Bijele, Kostanjce, Morinja i Risna, preko Perasta, Dobrote i Kotora, do Prčnja, Tivta i Grblja, čuvaju svoje posebnosti u govoru, akcentu, kulturi pa i u različitim mirisima i ukusima istih jela. Skoro svaka vala ima svoju kulinarsku priču.“

Veliki gastronomski stručnjak Veljko Barbieri rekao je o „Bokeškoj kuhini“:

„Bokeška kuhina na svoj način upravo se kreće prema granici gdje se gastronomija filtrira kao simbol našega ukupnog naslijeđa i kul-

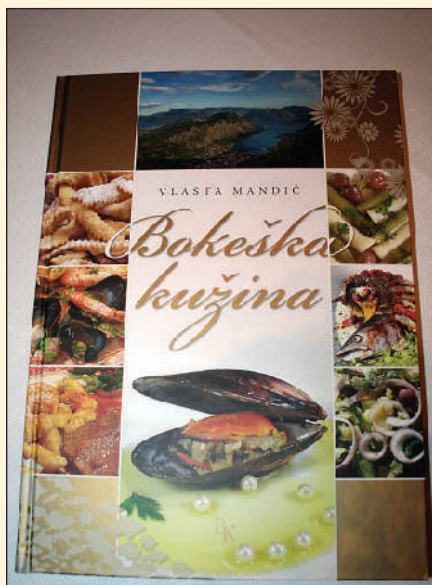
ture. Ne čudi da ju je napisala arhitektica, glazbenica i književnica. Prvi put vidim da netko s puno entuzijazma uspijeva spojiti ono čime se mnogi ljudi godinama neuspješno bave, a to je da izjednače razinu našega svakidašnjeg života i našeg užitka u životu u gastronomiji. Uvijek smo za stolom govorili, od Boke do Istre, za doručkom razgovarali što ćemo jesti za ručak, za ručkom što za večeru, nesvjesni da tako kapaju otkucai našega zajedničkog vremena. Ono što je Vlasta Mandić uspjela prikazati u svojoj knjizi zapravo je veliki mozaik u kojem su recepti kao mali soneti upotpunjeni tekstovima koji govore o jednome univerzalnom ambijentu.“

Lukša Lucijanović kao turistički stručnjak govorio je o poveznici gastronomije i turizma. Mašo Čekić, dobar poznavatelj povijesti i tradicije svoje Boke, rekao je ovom prigodom:

„Mnogi su putopisci još u 17. i 18. stoljeću ostavili poneki trag o gastronomiji Boke kotorske. Bila su to nabranja nekih jela koja su kušali i ona kojima su ih domaćini dočekivali. Ovo je jedinstveno djelo koje je napisala žena koja je sve svoje talente unijela u ovu knjigu. To je predivna bokeljska razglednica, to je dio 'prcije', našima u svijetu dio zavičaja, a onima koji ga nisu vidjeli predstavlja jedinstvenu i lijepu Boku kotorsku.

Imamo jela koja nas povezuju sa svim jadranskim kužinama, mediteranskim gastronomskim krugom, a također i s europskom kužinom. Bez obzira na to, uvijek smo imali svoje. Vlasta je svakom jelu dala ime. Kuhina je dobila prepoznatljive znakove. Ona je 'krštena'. Više nismo kuhina od lešo ribe i 'krtole'. Sad imamo naša jela koja drugi nemaju, pa barem bila iste recepture.“

Dubrovačka publika s osobitim zanimanjem pratila je predstavljanje ovoga jedinstvenog djela autorice Vlaste Mandić, to više što su o bokeljskoj kuhinji govorili vrsni predstavljači, a sve to zvonkim glasovima začinila najpopularnija klapa zaljeva hrvatskih svetaca, ženska klapa „Bisernice Boke“.

Nakon predstavljanja „Bokeške kuhine“ kušala su se mnogobrojna ukusna jela, koja su uz kuhare dubrovačkog restorana Klarisa pripremali Vlasta Mandić i Veljko Barbieri. Inače se u tom restoranu tog dana snimala emisija „Recepti izgubljenog vremena“ autora Veljka Barbierija, u kojoj je Vlasta Mandić pripremala škarpinu na bokeljski način.

12. - 14. 12. 2011. Sto godina Duje Balavca

U Kotoru, Podgorici i Baru održano je predstavljanje povijesnih fotografija humoristično-satiričkog lista Duje Balavca, u organizaciji HGD CG, a u povodu sto godina njegova izlazenja u Splitu. Realizator ovog projekta je HMI - ogranak Split, čija je voditeljica Branka Bezzić Filipović, a autorica izložbe je Ingrid Poljanić, iz Gradske knjižnice Marka Marulića.

nić, iz Gradske knjižnice Marka Marulića.

„Postavljajući ovu izložbu poželjeli smo ispričati životnu priču njegova duhovnog oca, svestranog, višestruko talentiranog i neumornog Ante Katunarića. Ovom izložbom vraćamo se u Split s početka devetnaestog stoljeća, gledanog pažljivim i uvijek budnim okom Duje Balavca. Navedeni podaci predstavljaju karakterističnu splitsku kombinaciju grintavosti, nepovjerenja i pretjerane kritičnosti prema svemu što je novo, tuđe i različito“, rekla je, između ostalog, Ingrid Poljanić na početku predstavljanja izložbe.

U splitskoj Društvenoj tiskari otisnut je 7. veljače 1908. prvi broj humoristično-satiričkog lista Duje Balavca koji je, kako i dolikuje novorođenčetu, ponio ime malog pišulinca. Mjesečnik Duje Balavac njegovao je naglašenu socijalnu i društvenu realnost, znao je svojim mliječnim zubima i ugristi, pa je bilo i cenzure. Bio je pravi svedalmatinski list, imao je suradnike iz Kotora, Dubrovnika, Makarske, Vrgorca, Imotskoga, Sinja, Drniša, Supetra, Šibenika, Zadra i Zagreba, ali i iz Mostara i Praga. Osnivač i urednik lista bio je Ante Katunarić, slikar, književnik, glazbenik, fotograf i sportaš. Njegovi suradnici bili su splitski slikari: Emanuel Vidović, Virgil Meneghello Dinčić i Angelo Uvodić.

Zanimljivo je spomenuti kako je u Kotoru živio Frano Meneghello Dinčić, poznati kipar, rođen 1900. godine.

U glazbenom programu predstavljanja u Kotoru, u koncertnoj dvorani crkve sv. Duha, ariju Mala Florami i Tonči iz Splitskog akvarela izvela je sopranistica Milica Zdravković,

prof., uz klavirsku pratnju Andree Orlando, prof.

U Podgorici je predstavljanje organizirano u prostorijama podružnice, a u Baru u dvorani Glazbene škole.

13. 12. 2011.

Bitka kraj Lepanta

U palači Bizanti održano je predavanje dr. Gojka Čelebića na temu „Kotorani i Peraštani u bitci kraj Lepanta 1571. godine“, na kojemu je bio predstavnik HGD CG Tripo Schubert.

Nakon predavanja Schubert je konstatirao da državne institucije zadužene za zaštitu i promoviranje povijesnih događaja ne vode potrebnu brigu, osim što je Pomorski muzej Kotor ove godine sudjelovao na proslavi 440 godina od bitke kraj Lepanta na otoku Krku i to jednom zanimljivom izložbom i maketom galije „San Trifone“, kojom je zapovijedao Jeronim Bizanti iz Kotora. Također, u siječnju 2007. godine HGD CG je postavio spomen-ploču poginulim bokeljskim mornarima u bitci kraj Lepanta upravo na fasadi palače Bizanti. On je obavijestio prisutne da će HGD CG pokrenuti u nadležnih vlasti inicijativu za postavljanje spomen-obilježja u gradu Nafpaktosu, gradiću na izlazu Korinskog kanala prema Patri, najvećoj grčkoj luci. Spomen-obilježje do danas su postavili Španjolska, Italija, Hrvatska i grad Regensburg.

13. 12. 2011.

Svečana konferencija za IPA projekte

U povodu objave drugog poziva na dostavu projektnih prijedloga u sklopu Prekograničnog programa Hrvatska - Crna Gora 2007. - 2013., financiranog iz instrumenata za pretprijetupnu pomoć (IPA) Europske unije, održana je svečana konferencija u hotelu Queen of Montenegro u Bečićima, na kojoj su održali pozdravne govore: Ratka Sekulović - šefica Direkcije za programe prekogranične suradnje u MVP-ju i EU u Crnoj Gori, Krešimir Ivančić - načelnik Sektora za regionalni razvoj i prekograničnu suradnju u RH, Nj. E. Leopold Maurer - šef Delegacije EU-a u Crnoj Gori, Nj. E. Petar Turčinović - veleposlanik RH u Crnoj

Gori, Željka Kovačić - ravnateljica Agencije za regionalni razvoj RH. HGD CG će s Agencijom DNŽ „Dunea“ aplicirati na drugi poziv projekt o kulturnom naslijeđu Boke kotorske.

15. 12. 2011.

Prijem kod Nj. E. Leopolda Maurera

Predsjednik HGD CG Mirko Vičević bio je na prijemu koji je priredio Nj. E. Leopold Maurer, šef Delegacije Europske unije u Crnoj Gori, u povodu obilježavanja završetka 2011. godine, u Gradskoj kavani hotela „Crna Gora“.

16. 12. 2011.

Božićni koncert u Podgorici

Koncert je organiziran u crkvi Presvetog Srca Isusova uz prisutnost velikog broja vjernika i gostiju, između ostalih i veleposlanika Petra Turčinovića i djelatnika Veleposlanstva. Premijerni nastup Dječjega mandolinskog orkestra HGD CG, uz sudjelovanje njihovih starijih članova, oduševio je prisutne. U programu su

još sudjelovale klape „Jadran“ iz Tivta i „Moderato cantabile“ iz Kotora.

17. 12. 2011.
Božićni koncert u Kotoru

Koncert je održan u prepunoj koncertnoj dvorani Glazbene škole „Vida Matjan“, u crkvi sv. Duha, uz prisutnost djelatnika Generalnog konzulata u Kotoru, konzulice Katje Žarnić i File Biskupovića, potpredsjednika Općine Kotor i Miroslava Franovića, predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

17. 1. 2012.
Izaslanstvo HGD CG u
Dubrovniku

Delegacija Hrvatskoga građanskog društva

Crne Gore boravila je 17. siječnja 2012. godine u službenom posjetu Dubrovniku.

Delegaciju su činili predsjednik Mirko Vičević, tajnica Danijela Vulović, Dario Musić, vanjski suradnik i počasni član Društva Igor Žuvela. Njih su u upravi grada primili gđa Olga Muratti, predsjednica Gradskog vijeća, te prof. Milan Perić, pročelnik Upravnog odjela za poduzetništvo i turizam. Cilj posjeta bio je predstavljanje novog rukovodstva Društva i dogovor o nastavku suradnje. U ime Društva predsjednik je zahvalilo domaćinima na dosadašnjoj uspješnoj suradnji i potpori koju Grad Dubrovnik pruža našem Društvu.

Na sastanku u Dubrovačko-neretvanskoj županiji delegaciju Društva primili su Nikola Dobroslavić, župan, te Marijeta Hladilo, pročelnica za kulturu DNŽ-a.

Tom prilikom gosp. Vičević zahvalio je županu na potpori i brizi za Hrvate u Boki kotorskoj te je predstavio projekte koje će HGD CG realizirati u ovoj godini.

Župan je istaknuo značaj Hrvata u Boki kotorskoj te je najavio kako će Županija i dalje podržavati rad i projekte ne samo HGD CG, već i ostalih društava i udruga Hrvata u Boki. Naime, Županija je, kako je podsjetio župan, i ove godine u proračunu osigurala sredstva za projekte Hrvata u Boki.

Boravak u Dubrovniku delegacija HGD CG iskoristila je za posjet novim uredima Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik. Delegaciju je primila Maja Mozara, predsjednica HMI-ja Dubrovnik, s kojom Društvo ostvaruje tradicionalno dobru suradnju.

U popodnevним satima Kotorani su se susreli s osobama koje su od samog osnutka Dru-

KRONIKA DRUŠTVA

štva dale izniman doprinos njegovu napretku i razvoju. To su gđa Mira Buconjić, gosp. Miše Galjuf, gosp. Želimir Čizmić, predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice, Željko Filičić i Nila Milačić Vukosavić.

18. 12. 2011.

Božićni koncert u Donjoj Lastvi

Koncert je održan u crkvi sv. Roka u Donjoj Lastvi. Crkva nije mogla primiti sve one koji su htjeli biti na koncertu. Publika je posebno pozdravila Dječji mandolinski orkestar kojim je ravnao Ivo Brajak, profesor.

19. 1. 2011.

Sedamdeseta sjednica UO područnice Bar

Na sjednici su nazočili: Marta Anđelić, Marija Spičanović, Nikola Nreković, Drago Marstijepović, Božo Šaltić i Vladimir Marvučić. Sjed-

nicom je predsjedavao Vladimir Marvučić, predsjednik.

Na sastanku se raspravljalo o održanoj izložbi u povodu stote godišnjice izlaska Duje Balavca, o održanome božićnom koncertu, o predstojećem referendumu o ulasku Hrvatske u EU i glasovanju 22. siječnja u Generalnom konzulatu u Kotoru, o predstojećim aktivnostima: svetkovini sv. Vlaha, sv. Tripuna i nazočnosti na Tripundanskoj večeri.

Bilo je govora i o financijskoj situaciji u Podružnici i ažuriranju članstva.

21. 12. 2011.

Božićni koncert u Baru

Koncert je organiziran u Glazbenoj školi „Petar II. Petrović Njegoš“ u organizaciji Podružnice HGD CG, Udruženja građana Šestani i NVO-a „Zupci production“. Na koncertu je bio i Božo Vodopija, generalni konzul RH i Safet Kurtagić, direktor Fonda za manjine Crne Gore te čelnici središnjice HGD CG iz Kotora.

21. 12. 2011.
Proslava 20. obljetnice NZCH

U povodu obilježavanja 20. obljetnice osnivanja i djelovanja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske – Zagreb, organizirana je svečanost u Češkome narodnom domu na kojoj je, uz ostale, bio i predsjednik RH Ivo Josipović. U ime HGD CG na svečanosti su bili Mirko Vičević, predsjednik i Danijela Vulović, tajnica.

Na svečanosti su razmijenjeni prigodni pokloni u znak desetogodišnje uspješne suradnje.

22. 12. 2011.
Božićni domjenak DNŽ

U povodu božićnih blagdana, Nikola Dobroslavić, župan DNŽ, priredio je domjenak u restoranu Klarisa, na kojemu su bili Tijana Petrović - urednica Hrvatskoga glasnika, Rafaela Lazarević - članica Upravnog odbora i Krnovslav Težak - predstavnik HGD CG za Hrvatsku.

26. 1. 2011.
Posjet predsjednika HNV-a

Miroslav Franović, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, posjetio je HGD CG, a primio ga je Tripo Schubert.

Razgovaralo se o predstojećim zajedničkim projektima, o održanom Forumu manjina u Zagrebu, o načinu raspodjele sredstava Fonda manjina i o temama za sljedeći broj „Hrvatskoga glasnika“.

27. 1. 2012.
Predstavljanje knjige
„DALMACIJA“

Hrvatsko građansko društvo - Kotor i izdavač Croma Co iz Splita predstavili su knjigu „Dalmacija - hrvatska ruža svjetova“ dana 27. siječnja u koncertnoj dvorani Glazbene škole „Vida Matijan“- crkve sv. Duha u Kotoru. O knjizi su govorili suradnici u projektu dr. sc. Joško Belamarić i Jakša Fiamengo, te izdavač

i urednik Ante Mekinić. Knjiga predstavlja Dalmaciju kao hrvatski dio neponovljiva Mediterana i dijela europskog, civilizacijskog i kulturnog prostora od vremena grčko-rimske civilizacije do danas. Knjiga ima 800 stranica i 260 autorskih tekstova s više od tisuću ilustracija. U pratećem programu sudjelovale su profesorice glazbene škole na flauti Angela Mijušković, Tamara Knežević i Andrea Petrović.

28. 12. 2011. Novogodišnje druženje u Bokeljskoj mornarici

U povodu božićnih i novogodišnjih blagdana u prostorijama Admiraliteta Bokeljske mornarice upriličeno je druženje na kojemu je bio u ime HGD CG Tripo Schubert. Prisutne je pozdravio Nikola Ciko, predsjednik i Miloš Milošević, admiral.

29. 12. 2011. Božićni domjenak HGI-ja

U hotelu „Palma“ u Tivtu, Hrvatska građanska inicijativa održala je tradicionalni božićni domjenak na kojemu je predsjednica Marija Vučinović službeno proglasila početak kampanje za općinske izbore u Tivtu sljedeće godine. Ovom svečanom druženju nazočili su Božo Vodopija - generalni konzul RH u Kotoru, Ljerka Dragičević - zastupnica u crnogorskom Parlamentu, Miroslav Franović - predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Mirko Vičević - predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, Zvonko Deković - predsjednik „Dux Croatorum“ i Josip Gržetić - predsjednik Općinskog odbora HGI-ja u Kotoru.

30. 12. 2011. Božićni domjenak HGD CG

U hotelu „Cattaro“ u starome gradu Hrvatsko građansko društvo Crne Gore -Kotor organiziralo je božićni domjenak na kojemu su bili: Božo Vodopija - generalni konzul, Marija Maja Čatović - gradonačelnica Kotora, mons. Ilija Janjić - kotorski biskup te Marija Vučinović, Miroslav Franović, Ljerka Dragičević, Zvonimir Deković, Ilija Janović - potpredsjednik Općine Tivat, Filo Biskupović i Andrija Popović - potpredsjednici Općine Kotor, Nikola Ciko - predsjednik Bokeljske mornarice, Slavko Mandić - predsjednik Matice Crnogoraca - Kotor, Vido Drašković - predsjednik Liberalne partije Kotor, Marina Dujović - ravnateljica Glazbene škole, članovi starog i novog UO Društva, Nadzornog odbora, redakcije Glasnika, te predstavnici elektroničkih i tiskanih medija.

Prisutne je pozdravio Mirko Vičević, predsjednik HGD CG, koji je podsjetio na rezultate Društva u prethodnom razdoblju te napomenuo: „Kraj godine jest trenutak za zbrajanje rezultata, pogotovo ako su ti rezultati uspješni i pravo je zadovoljstvo podijeliti ih s prijateljima. Proteklih deset godina postojanja i uspješnog djelovanja, kako na očuvanju nacionalnog identiteta, tako i na očuvanju, širenju i promoviranju kulturnih vrijednosti i bogatoga kulturnog naslijeđa, dale su bez dvojbe svoj doprinos ne samo na razini naše općine i države, već i u razvoju cjelokupnih odnosa Crne Gore i Hrvatske. Da je taj naš rad bio zapažen

i vrednovan svjedoči i nama posebno draga i vrijedna nagrada ‘21 Novembar’ koju nam je dodijelila Općina Kotor 2007. godine. Bili smo posebno počašćeni dodjelom ordena Reda Stjepana Radića, koji je predsjednik Stjepan Mesić dodijelio našem predsjedniku dr. Ivanu Iliću 2009. godine. Ove godine ugodno nas je razveselila dodjela ordena Reda hrvatskog pletara koji je predsjednik Ivo Josipović dodijelio našem tajniku Tripi Schubertu. Zatim, predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice Želimir Čizmić dodjeljuje Spomen-medalju i Spomen-povelju sa zlatnim pleterom našem bivšem tajniku Dariju Musiću. U povodu 20. obljetnice od osnutka Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske dr. Radomir Pavičević dodjeljuje našem Društvu Veliku plaketu NZCH za iznimni doprinos u afirmaciji i ugledu NZCH, te ostvarivanju i provođenju njezinih temeljnih stajališta.

Posebna mi je čast što vas mogu izvijestiti kako je predsjednik Crne Gore Filip Vujanović odlikovao Hrvatsko građansko društvo i njegova prvog predsjednika Tripu Schuberta Ordenom crnogorske zastave III. reda, čije se službeno uručenje uskoro očekuje.

Ne bojimo se rada i do sada je Društvo radilo vrlo ozbiljno i predano, ali ovakva priznanja, uz golemo zadovoljstvo, nose također golemu obvezu za nastavak tako uspješnog djelovanja u budućem razdoblju.

U tom smislu izražavam svima vama veliku zahvalnost za nesebičnu potporu koju ste nam u prijašnjem razdoblju pružili, uz nadu da ćemo uz vašu pomoć i nadalje ostvarivati zapažene rezultate.,,

Večeras je naša fešta!

Piše:
Vlasta Mandić

E, moja Laura, dosta je ležanja, ajde isaj se iz kočete. Digla bi se ja, ali ne da ona druga. Evo ima par godina kako mi se počela javljati „ona druga“ Laura. Đavo od žene. Ja bi vanka, ona bi doma. Ja bi da pospremim kuću, ona bi vanka. Ja bi da nešto paričam od gušta, a ona kaže nije zdravo, uzmi beškot i čaja. Na dane me nije ništa volja. Nijanka se ne očesljam. Došla su neka bolesna vremena. Legnem u kočetu i evo ti nje. Čujem je iznutra

kako mi se smije i ruga: „O, šinjora Laura, ke nova?! Para mi se da vam je panuo život. Stigle godine! Ha, ha dosta je bilo tvogega, svemu dođe kraj. Pogledaj se u zrcalo babetino jedna ha, ha, hi, hi.“ U taj tren kao da me iglom podbola. Dignem se i pravo na zrcalo i..... imam i što videti. Trljam oči, možda sam još sanjiva, možda ne vidim dobro. Ništa! Ista ljudska dizgracija: oči krmeljave, podočnjaci natekli i podbuli, nos crven, obrazi blijedi, kosa opružena ko slama, ...ne, ne, bolje reći kao metla, vidi, vidi, vrat kao u kokoške. Što je ovo majko moja? Jesam li ovo ja? Nisam se na zrcalo gledala cijelu setemanu, ali ne može biti da sam toliko propala. A, da nije nešto sa zrcalom? To ti je pravi špijun i nikad ne znaš što može da ti fabrika i kaluma. Odmah se prepodobim, pa se krenem slatkorečivo ulagivat zrcalu: „Oh, oh, zrcalo moje, zrcalo moje drago, kaži ti tvojoj Lauri koja je najljepša šinjora od slavnoga Parila u Kotoru gradu?“ ...Tajac, ništa se ne

čuje. Ajde, gukni, ko?! ...Odjednom, čuje se tutanj kao da će, ne daj Bože, zemljotres!... „Uuuuuuuuuuu...naj, naj, najlajavija šinjora od slavnoga kotorskoga Parila je šinjora Laaaaaaaura...“ E, neće se jedno izbišano zrcalo samnom rugat. Jest da si venecijansko zrcalo, dva metra visoko i metar široko, nakenkerušeno sa svakojakim đinđivicama, ali ne možemo se ovako vrijeđat. Nije ništa bolja ni „ona druga“, sve krvnik do krvnika. Odma mi proradi ona, svima poznata, parola „Za inat“. Udarim luštra-menat po kući, a, bome, i po sebi. Eto me ko popica. A, kako neću, kada je Stara godina. Idem dočekati Novu. Grad je okićen, jelke, baluni, sve sija u sto koluti. Perfin iznad vrata od grada svijetli golubić mira, samo što ne poleti. Jest da je stisla zima ali obućiću kapot, staviću pelicu, kape lin i idem učinjet đir po Kotoru i sa narodom dočekat Novu godinu. To ti je postao običaj u Kotor. Nema hotela pa se narod ne

može ni intonat u gala robu, oču reć u duge vešte i crna odijela. I, kako sam rekla izađem vanka, za dočekat Novu godinu i imam što videt tj. nemam što videt. Prazne ulice, prazni trgovil? Po neka mačka zamijauće, po neki kućak ferma na kantun, učini nuždu i to ti je sve. Pogledam na sat, a ono tek devet ura. Uvatio me neki strah. Da nisam možda porebambila, da nisam fulala datum? Možda nije Stara godina?! U prešu se vratim doma, skinem se i uvalim u kočetu. Samo što sam legla javi mi se, znate ko? Ko će ako ne svoj svome - „ona druga“. Jedva je dočekala da na mene oburda sve boleštine. Kaže da me dobro skopala demencija ili još gore Parkinsonova ili Alchajmerova bolest, perke su u početku reakcije slične. Jedna glava-sto jezika: „Po cijeli dan si na finjestrin ili ležiš u tineo, metlu i bruskin ne vataš u ruke, ne činiš gimnastiku, jedeš samo masnu mesurinu, bumbare, tripica, slatkoga od svake vrste i normalno da ti pritisak i cukar udaraju u šufit, bla,bla....“ Prevrćem se u kočetu, čas na leđa, čas na bandu, ali sanko ne dolazi na oči. Ma, đe ću zaspat pored ove moje lajone i to još na Staru godinu. Šjor Bepo... šjor Bepo, čujete li me? Jeste li doma nočas? Šjor..

Bepo: Doma sam, doma, a đe bi drugo mogao bit?

Laura: Otvorite škura, ne čujem vas dobro!

Bepo: O, kako sam ja sretan čovjek što živim u najužu kaletu od Kotoru. Čujem vas i kada dišete, šjora Laura, a kamoli kada drži-

te parlatinu sama sa sobom. Sve sam čuo. Nego ne znam koja vam je ona druga. Stalno ste je mencovali.

Laura: To vam je jedna lajona. Uvalila mi se u kuću i to na Staru godinu, pa mi drži predike. Nego, pošla je kako je i došla. Kurioza me gdje ćete na doček Nove godine?

Bepo: Će i vi šjora Laura - u bužu!

Laura: Koju bužu?

Bepo: Vi u vašu, a ja u moju. Oli niste u toku? Ove godine Nova godina ne dolazi u Kotor. Nema hotela, a nema ni trgova, ni pjaca, ni pjaceta, ni kaleta. Pošto je prestupna preskočit ćemo je. To je najbolje i za nju i za nas.

Laura: Ništa ne razumijem što parlate, sve ste zakukuljili.

Bepo: Sjećate li se vi, šjora Laura, da smo mi u Kotor prvi izventali doček Nove godine uzduž i poprijeko, po ovome našem šesnome gradu. Svi smo se udružili po toj divnoj, ljudskoj ideji da budemo zajedno u taj lijepi čas, kada, ne svojom voljom, postajemo stariji ali, deboto, i pametniji. O, kako je to bilo divno. Po prvi put se grad okitio da fešta. Na svaki trg mužika, stolovi sa sendvičima, čevapčićima, pršutom. Vina, piva i svega ostalog za dobro raspoloženje. Toliko je bilo svijeta da se u neku uru nisi mogo pomaknut sa mjesta.

Laura: Kako ne znam! Cijela se Crna Gora oburdala, od brda pa do mora, pa svi u Kotor. Televizije od svakoga kanala. Svi se tiškaju da nešto kažu: ovo Kotoru treba, ovo samo može Kotor, ovo je svjetsko

čudo. Svi plešu, grle se, smiju se, vesele se. Odjednom, čuješ odbrojavanje 5,4,3,2,1,0... stigla Nova godina. Rakete, ronkete, sirene sve u jedan glas, a narod... Takvi spetakuo da ti srce iskoči od sreće i oduševljenja. Svi se ljube i čestitaju.

Eto tako je bilo tada, a sad?

Laura: Koliko puta sam vam rekla da smo mi đavolji kotorski narod. Kod nas ti sve traje koliko mački muž. Ako se nešto desi dobro je, ako ne, opet dobro je.

Bepo: Ma, što to govorite? Oklen vam sad ta filozofija?

Laura: Pita li se iko za nove hotele? Ne pita! Pita li se iko za novi put? Ne pita! Pita li se iko što se barem zimi ne možemo prošetati do Luže, a kamoli do Mula? Ne pita! Pita li se iko što od ljetnjeg vardanja ne možemo oka sklopiti do zore? Ne pita! Pita li se iko što od limuzina ne možemo pasati trotoarom, pita li se iko što nam nije došla Nova godina, pita...

Bepo: Kalmajte, za miloga Boga, šinjora Laura. Eto, skoro ste zapjenili.

Kate: Ni nočas, od vas dvoje, nemamo mira. Stalne debate i pitanja. Nije nočas ura za ozbiljne stvari. Divertite se, pjevajte, uživajte.

Laura: Lako se tebi divertiti, kada si puna kao brod.

Kate: Moj brod naviga, a ko je vama kriv da je vaš odavna akoštao uz rivu. Zato večeras idemo na doček u Budvu, u hotel Splendid. Prekinite više! Ne mogu se ni kršteno spremati od vas dvoje. Ubijate mi raspoloženje. Malo fali da

ostanem doma.

Bepo: Ajte, ajte, i mi ćemo se nekako inženjat za učinjet pjačer od Stare godine. Merita se, perke će nas cijelu godinu pratit kastig. Nije baš sve tako crno.

Anto: Dobar veče šjor Bepo. Što ste na finjestru? Oli činite amor sa šinjorom Laurom?

Bepo: Dobar veče Anto. Pasale su nas te ure. Ke nova? Što si ti izlazio, na ovo zime, vanka?

Anto: Preko radia Karampana, ja i moja Karmen smo čuli da će se svi kafići i restorani organizovati za učinjet doček Nove godine, pa smo bili vižitat situaciju.

Laura: Ima ih mali milion, pa bi bio red da nešto i učine.

Anto: Tako isto mislim i ja, ali, koliko mi se para, nisu postigli dogovor sa Opštinom za učinjet vanka doček Nove godine. Zato sam i pošao napraviti đir po gradu. Nema ništa.

Karmen: Ako neće Opština, a što oni čekaju?

Laura: Njima kesa ima jednu bužu za ulaz, a drugu za izlaz - nema. Sašili su je kao fetivi dundo Maroje. I u šporet moraš založit, ako ćeš i kartu, da bi se ogrijao i ruke protrljao. Oni bi trljali na suho. Ma, koji su to fakini. A isto su mi mili. Da nije njih ne bi imala đe sjest i popit kapučino sa mojom Đorđetom.

Trifona: Evo i mene. Iz dešpeta sam legla u kočetu, perfin nisam htjela gledati televiziju. Što ću gledati, kada je svake godine isto ili malo gore. Ali od vas ne mogu oka sklopiti. Panule su mi velike ideje na pamet.

Laura: Ti si vazda bila kapo od fešte. Nije bilo bala u

oni naš pasani komuniizam, a da ga ti nisi đustala. A, bome, se dobro balalo.

Kate: I onda je falilo para, ali kruva i igara je bilo za većinu. Danas svako ima i preko kruva, ali, zalud, niko se ne smije.

Mare: Evo i mene. Dobro zboriš! Svojt i prijateljima sam zabranila da mi se na ista žale ili što, slučajno, traže. Imaju Opštinu i državu, pa molim izvolte.

Anto: Ma što zborite lude, šinjora Mare. Ja sam se žalio na previsoki račun od letrike i od telefona, pa nikome ništa. Kažu pitajte kompjuter on će vam sve objasniti. Kada okrenem telefon, ta budala od kompjutera ne fermaje ... - da provjerite stanje na vašem računu pritisnite 1, da prijavite problem u radu servisa pritisnite 2, za aktuelnu ponudu pritisnite 3 - i tako redom. Ja pritiskam i ništa. Ako ubodem pravi broj javi se opet ona budala pa mi kaže... - sačekajte, svi su operateri zauzeti. E tu ti čekam po 10-15 minuta. Uvati me rabija, skoči mi pritisak, bacim slušalicu i cijeli telefon. Što će meni makina, meni treba čovjek. Dajem kraljevstvo za čovjeka!

Trifona: Smirite se šjor Anto. Ostavimo se sada tih ludeca. Sada valja veselo. In šoma dela šoma, sve sam osmislila. Odmah pođite do prešidenta šjor Pava i neka vam da ključ od kluba penzionera. Vi, žene dižite na noge svoju generaciju i da se za pola ure svi nađemo u klub.

Mare: Ja ću poč zvatit onoga maloga Vlada, Duška, Željka i Zorana da do-

nesu inštrumente pa da vidiš generaciju od rokenrola, sambe, ča-ča-ča, do breik densa. Grace, Joke, Pero, Đoko, čujete li me, svi na noge. Evo će Nova godina, nema spavanja.

Kate: Ostajem i ja. Neću ođit u Splendid. Vidim ja da će ovdje biti rusvaj.

Laura: Ja ću poč do novoga restorana „Bastion 3“ na Tabaćinu. Imaju pravu domaću hranu, sve već pripremljeno, možeš doma nositi. Sve za male pare.

Joke: Grace, reci onome tvojemu malome, inšpektoru od poreza, da se noćas neće izdavati računi. Neka zaboravi na PDV.

Oh ma baby... kiss me... lets twist again... o Diana, la, la, la bamba... dva plava oka....uvelo lišće već je palo... čao, čao, bambina... O Marina, Marina... bolje biti pijan nego star... udri jače manijače....Od Šuranja do Pazara mnogo si mi jada dala, amor, amor, amor...

Bepo: Momci, što ste navalili. Ne možete unutra, ovo je za momke dvadesetog vijeka. Ovdje su vam sve sami penzioneri. Vidite da je već sve puno.

Momak: Nije važno i vi ste ljudi. Nemamo đe dočekat Novu, pa bi i mi s vama.

Bepo. O, sada vam i mi valjamo!

Laura: Bepo pusti tu mulariju unutra. Ima ovdje još udavača, ko zna?

10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1... Sretna, sretna Nova godina! Zdravlja, ljubavi, mira, sreće želi vam generacija dvadesetog vijeka. Večeras je naša fešta.....

10. PROSINCA BISKUP KOTORSKI MONS.
ILIJA JANJIĆ SVEČANO JE BLAGOSLOVIO
OBNOVLJENU CRKVU SVETOG NIKOLE

Crkva i samostan Svetog Nikole na Prčanju

Revolucionarne 1848. godine na inicijativu hrvatskog bana Josipa Jelačića i crnogorskog vladike Petra II. Petrovića Njegoša, u samostanu je zasjedala Skupština bokeljskih prvaka te donijela odluku o sjedinjenju Kraljevine Dalmacije, kojoj je Boka tada pripadala, s Hrvatskom i Slavonijom.

Piše:

don Anton BELAN

Prčanj se smjestio u podnožju brda Vrmca, u dužini od oko četiri kilometra između rta Glavati i Markova rta. Ostaci starijeg naselja nalaze se u visini stare župne crkve rođenja Marijina koja se u arhivskim dokumentima javlja u prvoj polovici XIV. stoljeća.

Zemljište uzmorja Prčanja najvećim dijelom je, kao i cijeli poluotok Vrmac, pripadalo Kotorskoj biskupskoj menzi, opatiji sv. Jurja, kolegijalnoj crkvi sv. Marije od Rijeke te kotorskoj vlasteli. Društveni i politički život bio je podređen odlukama Kotorskog statuta. Na ovome malom prostoru ima ili je bilo oko 20 katoli-

čkih crkava i nekoliko kućnih oratorija poput onih u palačama Verona i Florio. Najstariji sakralni spomenik je crkva sv. Tome apostola iz IX. stoljeća. Tu je pronađen i starokršćanski oltar, što potvrđuje prisutnost kršćanstva na Prčanju još od kasnoantičkih vremena. Veliki dio crkava potječe iz srednjeg vijeka poput: stare župne crkve (XIV. st.), crkve sv. Ivana Krstitelja (XIII. st.), crkve sv. Ane (XIV. st.), ostataka benediktinskog samostana i crkve sv. Agate, ostataka crkve sv. Maksime, zatim crkve sv. Mihovila, sv. Pavla, sv. Tripuna i crkve preobraženja Kristova, kao i stare crkve sv. Nikole, biskupa zaštitnika pomoraca i svih onih koji od mora i s morem

žive. Prčanjani su željeli obnoviti crkvu sv. Nikole pa su od mletačkih vlasti 23. XII. 1724. godine isposlovali dukal kojim se dopušta obnova stare i ruševne crkve sv. Nikole na Prčanju (antiqua et diruta ecclesia sancti Nicolai, BAK, vol. XXIX, str. 351.).

Do obnove stare crkve nije došlo, nego je bila donesena odluka da se ona sruši, a na njezinu mjestu sagradi nova i veća, kao i samostan za redovnike uz crkvu. Takvu odluku prčanjske općine u pisanoj formi podnio je kotorskom biskupu Hiacintu Zanollettiju (1718.-1742.) načelnik (capitano) Prčanja Ivan Luković 20. V. 1728. godine. Nakon dva dana 22. V. 1728. godine biskup daje dozvolu za izgradnju nove crkve i

Crkva svetog Nikole

1728. godine s franjevcima albanske provincije Navještenja Gospodnjega. Međutim, redovnici nisu preuzeli samostan ove provincije, ali su poslije odlaska redovnika mletačke provincije preuzeli samostan 24. V. 1908. godine i u njemu ostali samo jednu godinu kada samostan preuzimaju prčanj-ski župnici.

Obveza franjevacu bila je da otvore osnovnu školu (četiri godine, a plaća učitelja u toj školi 1824. godine iznosila je 100 fiorina godišnje). Pučka škola bila je podignuta izvan samostana, a općina je vodila brigu o njezinu održavanju dok su franjevci bili samo učitelji u njoj. To je bila muška pučka škola, a postojala je i ženska, koju nisu vodili franjevci. Godine 1861., dana 14. IV., budući da je nastavni jezik u školi bio talijanski, općina je za učitelja hrvatskog jezika (lingua slavo-dalmata) postavila Antuna Đonovića, čija je plaća godišnje iznosila 100 fiorina. U samostanu je djelovala i škola za pomorce (18 mjeseci) i ljekarna, za koju je bio namijenjen prostori vrt ograđen visokim zidom oko samostana. Ljekarnik i liječnik bio je brat laik.

U točki 5. ugovora između prčanske općine i franjevacu stajalo je da u slučaju premještanja franjevac ljekarnik ne smije napustiti svoje mjesto dok drugi ne dođe, a sve u svrhu da bolesni ne ostanu bez liječničke skrbi (coll'unico e sano oggetto che gli ammalati del paese non restino senza il soccorso della loro assistenza e cura...), art. 5. Bilateralnoga fondacijskog akta između prčanske općine i franjevacu (BAK Miscellanea-Prčanj).

Godine 1824. godišnji trošak za specieriu – ljekarnu, koji je izdvajala prčanska općina, iznosio je 400 fiorina (Il mantenimento degl'articoli necessari all'egrotante), (BAK, Miscellanea-Prčanj). Prema dukalu mletačkog senata, franjevci su

samostana. Do izgradnje nije došlo odmah, nego dvije godine kasnije 27. VII. 1730. kada je kotorski biskup, uz nazočnost mnogobrojnih vjernika i svećenika, među kojima su bili kanonici don Vicko Kosović i don Stjepan Dall'Ogljo (prvi je kasnije postao korčulanski biskup 1734. - 1761., a drugi kotorski 1762. - 1788.), te prčanski župnik don Bernard Petki i kapelan don Petar Petki, blagoslovio i postavio temeljni kamen za novu crkvu i samostan. (Benedi et impose nei fondamenti la prima pietra quandragolare per edificare la chiesa nuova di s. Nicolò al lido del mare per il nuovo ospizio de Regolari, BAK, vol. XXIX, str. 352.).

Izgradnja nove monumental-

ne crkve i samostana uz nju bio je značajan ekonomski pothvat i za pomorsko mjesto koje je bilo u fazi snažnoga ekonomskog razvoja zahvaljujući pomorskoj privredi. Stoga općina 28. VI. 1731. godine uvodi taksu od 1% na svu robu koja se izvozi s obale Prčanja. Radovi su završeni 1739. godine, a samostan u potpunosti tek 1769. godine. Crkva i samostan bili su otvoreni u srpnju 1739. godine i predani reformiranim redovnicima sv. Franje Asiškog mletačke provincije sv. Antuna Padovanskog koji su u Boki već imali svoje samostane i to u Kotoru, Perastu i Herceg-Novome.

Prčanska općina već je 1725. godine pregovarala s franjevcima mletačke provincije, a

trebali držati u samostanu pet redovnika, a općina se obvezala odlukom vijećnika od 3. VIII. 1739. godine za njihovo uzdržavanje isplaćivati 25 dukata odnosno 6 lira i 4 solda za jedan dukat prema novcu u ovoj provinciji (moneta lunga), a uz to nagrada za svete mise i posebni prilozi vjernika također su pripadali franjevcima (idem). Oni su bez izvanrednih izdataka 1887. godišnje trošili oko 500 fiorina za hranu, ulje, petrolje, vino i drva (BAK, Miscellanea-Prčanj). U ovome samostanu sačuvan je arhiv i stara franjevačka biblioteka s knjigama iz XVI. - XVIII. stoljeća. Revolucionarne 1848. godine na inicijativu hrvatskog bana Josipa Jelačića i crnogorskog vladike Petra II. Petrovića Njegoša, u samostanu je zasjedala Skupština bokeljskih prvaka te donijela odluku o sjedinjenju Kraljevine Dalmacije, kojoj je Boka tada pripadala, s Hrvatskom i Slavonijom.

Crkva svetog Nikole

Ime graditelja ove monumentalne jednobrodne četverokutne građevine nije ostalo zapamćeno. Ova crkva nekako je ostala u sjeni Macaruzzijeva Bogorodičina župnog hrama. Crkva je posvećena sv. Nikoli (IV. st.), zaštitniku pomoraca kojega već srednjovjekovni pisci nazivaju: „TERRA MARIQUE GLORIOSUS“ - slavan na zemlji i na moru. Pasije u čast sv. Nikole na zapadu se javljaju već u prvoj polovici VII. stoljeća. Njegove relikvije 9. V. 1087. godine prenijeli su pomorci (62) iz Mire (Mala Azija) u Bari. Nakon samo dvije godine 1089. godine papa Urban II. posvetio je današnju kriptu veličanstvene romaničke bazilike koja čuva njegov grob.

Izrazita sličnost pročelja crkve sv. Nikole na Prčanju s pročeljem crkve Gospe od Vrhpoljica (posvećena 1726. godine)

pokraj Šibenika dopušta nam da autora crkve sv. Nikole tražimo u dalmatinskom graditelju Ivanu Skoku Rabljaninu. Ovo je već ranije pretpostavio don Niko Luković. Na prčanjskoj crkvi sv. Nikole 1738. godine radio je i „protto Scarpa“ (BAK, Miscellanea-Prčanj).

Monumentalno pročelje od korčulanskog kamena predstavlja njezinu glavnu arhitektonsku vrijednost. Crkva ima dimenzije 22 x 10,50 m. Visina do stropa joj je 11 m. Pročelje je profiliranim kornišom razdijeljeno na dva dijela. Mirnu površinu pravokutnog polja resi monumentalni portal s pragovima bogate izrade i presječnim zabatom. Drvena vrata od ariša rad su iz prve polovice XVIII. stoljeća. Pročeljem dominira velika rozeta (3,05 m) s floralnim ukrasima, a najveća je u Boki. Na gornjem dijelu pročelja s bočnih strana nalaze se dvije velike skulpture koje predstavljaju sv. Nikolu biskupa i sv. Franu Asiškoga. Svaka teži pet tona. Presječeni zabat ponavlja se i u gornjem dijelu, a iz njega se uzdiže vitki rimski tip zvonika na preslicu s tri otvora za zvona i dvije ukrasne

piramide. Zvonik završava s križem od kovanog željeza. Dva zvona u zvoniku darovao je don Petar Luković jer su stara 1917. godine bila oduzeta u ratne svrhe. Sat je postavljen 1900. godine i izrađen je u Italiji (Udine). Ispod sata je otučeni natpis od kojeg se nazire samo A.D. MDCCLXXXI. što se vjerojatno odnosi na postavljanje prvoga satnog mehanizma.

Unutrašnjost crkve je jedno-

U subotu 10. prosinca 2011., biskup kotorski mons. Ilija Janjić u zajedništvu sa župnikom don Ivanom Čorićem i svećenstvom biskupije svečano je blagoslovio obnovljenu crkvu sv. Nikole na Prčanju. Nakon blagoslova biskup je služio pontifikalnu sv. misu uz sudjelovanje velikog broja vjernika i uzvanika, a nazočni su bili: prof. Branislav Mićunović - ministar kulture, dr. Antun Sbutega - veleposlanik Crne Gore u Vatikanu i pri Suverenome vojnome malteškom redu, gospodin Filo Biskupović - dogradonačelnik Kotora, gospodin Borislav Matković - gradonačelnik Vrgorca, gospodin Željko Peran - dogradonačelnik Vrgorca, gospodin Zoran Matošević - pomoćnik ministra za prosvjetu i kulturu kantona Srednje Bosne, te predstavnici kulturnih institucija iz Kotora i Crne Gore. Pjevao je mješoviti zbor „Marija“ iz Stoliva pod ravnanjem profesorice Andree Orlando i uz orguljsku pratnju mr. Sede Vukašinovića. Građevinske radove na crkvi izvela je ekipa Jerka Penića, a konzervatorsko-restauratorske djelatnici Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Kotora. Nakon svete mise priređen je domjenak u velikoj dvorani Doma kulture na Prčanju. Na večer je priređen uoči svečanosti prigodni vatromet uz slavljenje zvona sa župne crkve i crkve svetog Nikole.

radionice iz XVIII. stoljeća.

Na bočnome južnom oltaru je slika iz druge polovice XVIII. stoljeća koja predstavlja sv. Petra Alkantarskog, sv. Dijega od Alcalà sa svjetiljkom u ruci te sv. Andrije s križem. Na sjevernom oltaru je skulptura Bogorodice u prirodnoj veličini, izrazito lijepog lica, izrađena u Rimu u radionici Roze Zanazio, a blagoslovio ju je papa Pio X.

Drvena propovjedaonica do koje se dolazi iz samostana na južnoj strani zida, prekrasna ograda kora na istočnoj strani, niša s kipom sv. Antuna Padovanskog iz XVIII. stoljeća i 14 postaja križnog puta, polikromni bakrorez poznatoga mletačkog rezbara Josipa Wagnera nastao 1779. godine, upotpunjuju skladnu unutrašnjost potencirajući tako baroknu mističnost.

Crkva je popločana crveno-bijelim đuričkim kamenom složenim u dijagonalnom šahovskom poretku, a prezbiterij je od crkvene lađe odijeljen baroknom kamenom ogradom i povišen za jednu stubu. U crkvi su dvije redovničke grobnice s natpisom: D.O.M. CINERES FRATRUM.

Crkva sv. Nikole s istoimenim samostanom koji resi klaustar u čijem središtu je bunar i vrt za sađenje ljekovitog bilja, okružen visokim zidom, predstavljaju jedinstvenu baroknu cjelinu „sui generis“, smještenu uz samu morsku obalu. Do izgradnje lokalnog puta u XIX. stoljeću pristup crkvi i samostanu bio je moguć jedino morskim putem. More je sezalo gotovo do samih vrata crkve i samostana. Obnova ove crkve 32 godine nakon katastrofalnog potresa (1979.) značajna je za Prčanj, Kotorsku biskupiju i državu Crnu Goru. Predstoje radovi na obnovi samostana te će tako biti zaokružena revitalizacija ovoga značajnoga spomeničkog kompleksa vjerskog i kulturnog središta Prčanja i Boke.

stavna i dobrih proporcija. Lateralni zidovi su raščlanjeni na četiri polja s tri para pilastara i dva para polupilastara koji su povezani lukovima. Lučni prijelaz od zidova ka stropu odijeljen je klasicistički profiliranim vijencem. Prostor osvjetljavaju velika rozeta i šest polukružnih prozora. Unutrašnjost crkve rese tri drvena oltara koja su rađena u Mlecima 1766. godine, a marmorizirana na Prčanju 13. IV. 1767. godine. To je obavio fra Francesco a Campologo koji je bio „infirmarius“ - ljekarnik na Prčanju. Marmorizaciju je obnovio 1903. godine slikar Petar Hanza.

Monumentalnošću se ističe glavni oltar visine 9,25 m, a širine 6,50 m, jednostavne arhitektonske konstrukcije u formi trijumfalnog luka. Flankiran je s četiri stupa koje rese korintski kapiteli. Između stupova su dvije drvene skulpture: sv. Petar i sv. Pavao, u prirodnoj veličini. Prema tradiciji, bili su doneseni iz mletačke crkve s. Pietro della Vigna, a bili su rad umjetničke škole Alessandra Vittoria (1525. - 1608.). Na oltaru je velika slika 3,60 x 1,84 m, rad mletačke škole iz druge polovice XVIII. stoljeća.

Na slici su prikazani likovi Bogorodice, sv. Frane Asiškog, sv. Antuna Padovanskog, sv. Petra Alkantarskog i sv. Nikole biskupa u raskošnom ornatu s mitrom i biskupskim štapom. Svetohranište je do 1759. godine bilo malih dimenzija u odnosu na oltar te je točkom 7. ugovora franjevac i prčanjske općine te godine bilo odlučeno da se načini veće svetohranište koje bi upotpunilo veličanstvenost oltara (di render piu magnifico l'altar medesimo). Poseban ukras oltaru daju polikromne renesansne košare cvijeća na lijevome i desnome kraju oltara, kao i četiri monumentalna drvena polikromna relikvijara. U vrhu oltara nad slikom nalazi se latinski natpis: ALTARE PRIVILEGIATUM IN PERPETUUM.

U oltaru su smješteni zemni ostaci franjevca fra Angelica da Castel Brenzonea (Giovanni Battista Martinelli) koji je umro u Kotoru 1879. godine, a tijelo mu je bilo preneseno na Prčanj 1891. godine prigodom predaje franjevačkog samostana svetog Duha u Kotoru za sjemenište Kotorske biskupije. Sa strane glavnog oltara na zapadnom zidu su dvije oveće slike sv. Ludovika i sv. Paskala mletačke

VREMEPLOV

Na Trgu svetog Tripuna u Kotoru

26 VIII
1934

KOMPOZICIONO VEČE Ivana Brkanovića

Program:

1) Tri djevojke jare ukradoše	} mješoviti zbor
2) Bokeljsko kolo	
3) Riškinjice mlade	

Minijature:

4) Alkačmere, begovo cvijeće	} ženski zbor
5) Čeznja	
6) Srme mila	

7) Koleda, muški zbor

- a) Koledari prije kiše
- b) Koledari na kiši
- c) Koledari poslije kiše

8) Konavosko pirovanje, mješoviti zbor

- a) S krsta naoposlo
- b) Oko skrinje nevjestine
- c) Putničko pjevanje
- d) U labrovom dvoru

21 sat

Horom udruženih pjevača i pjevačica diriguje autor

Kompoziciono veče Ivana Brkanovića 1934.

Program svečanosti S. Tripuna 1926.

Hrvatsko kulturno i prosvjetno
Crkveni pjevački zbor „
Kotor

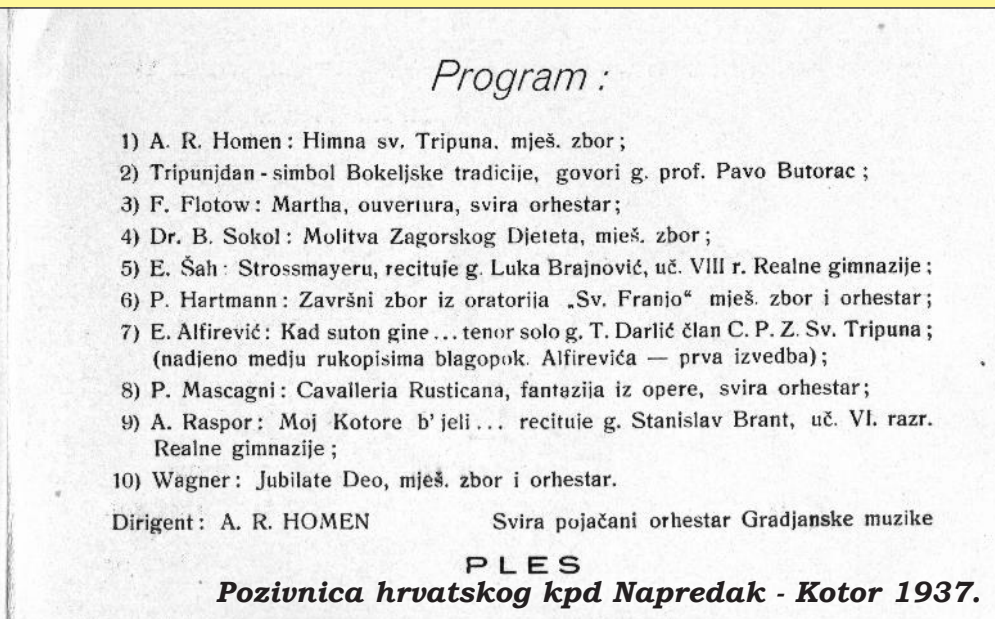
priređuju 3 februara 1937 u

**SVEČA
TRIPUNDA
STROSSMA
AKADE**

na koju se časte pozvati Vaše gospo
Ulaznica: dobrovoljni prilog.

Rezervisanje stolova u

**Vrijeme brzo prolazi
zapisano ostaje za vječnost
zaborava, zato ćemo ih u o
Splitu, Helio**

zi, događaji se nižu jedan za drugim, život i običaji se mijenjaju,
t. Zanimljive dokumente, fotografije i događaje potrebno je otrgnuti od
ovoj rubrici objavljevati. Iz osobne arhive našeg sunarodnjaka koji živi u
dora Prelesnika, za ovaj broj odabir je obavio Dario Musić.

Pripremio:

Jovan MARTINOVIĆ

998.g.

Makedonski car **Samuilo** napada i pustoši Kotor, odakle odnosi glavu sv. Tripuna, osvaja **Zetu** i zarobljava kneza **Vladimira**, ali ga pušta i ženi kćerkom **Kosarom**.

999.g.

Dužd Venecije Petar Orseo-
lo II zauzima Dalmaciju.

1006.g.

Papa Ivan **XVIII** posvećuje na Marsovom polju u Rimu crkvu **sv. Tripuna**, u koju je položio mošti **sv Tripuna**.

1010.g.

Biskup Kotor **Kanac**, sin priora **Prestancija**, posvetio ga arhiepiskop Dubrovnika **Nikifor Prestali**.

1016.g.

#Umro knez **Vladimir**, gospodar **Zete** sa prestonicom u **Krajini**, kod crkve **Prečiste Krajinske**.

1022.g.

Biskup Kotor **Galatin Andriakov**, posvetio ga arhiepiskop Dubrovnika **Vital Sklavina**, pominje se do 1047.g.

1023.g. 27. rujna, u Rimu:

Papa **Benedikt VIII** (1012-1024) potvrđuje **Vitalu**, episkopu **Epidaura** iz grada **Raguze** crkvenu vlast nad **Zahumljem**, **Srbijom** i **Travunijom** kao i gradovima **Kotorom**, **Barom** i **Ulcinjem**.

1025.g. mjeseca lipnja, u Rimu:

Papa **Ivan XIX** (1024-

1033) svojom bulom upućenom **Bisanciju**, arhiepiskopu grada **Bari**, među ostalim biskupijama provincije **Puglia**, potvrđuje takođe i biskupiju **Kotora**.

1026.g.

Pomen crkve **sv. Petra, Andrije i Šimuna**, koja se nalazila u **Krepisu**, možda na položaju kuće br. 308 na vrhu stepeništa **Skala Santa**.

1033.g.

Brodolom kod **Hvara** u kome su, odlazeći na provincijalni sinod u **Split**, koji je sazvao splitski metropolit **Dabral**, poginuli neimenovani episkopi **Gornje Dalmacije**, odnosno gradova: **Kotora**, **Bara**, **Ulcinja** i **Svača**.

1042.g. Car Vizantije Konstantin IX Monomah.

Knez **Duklje Stefan Vojislav** (1031-1051) pobijedio vizantijsku vojsku kod **Rumije** i uspostavio vlast nad **Travunijom**, **Humom** i **Primorjem** do **Vojuše**.

1050.g.

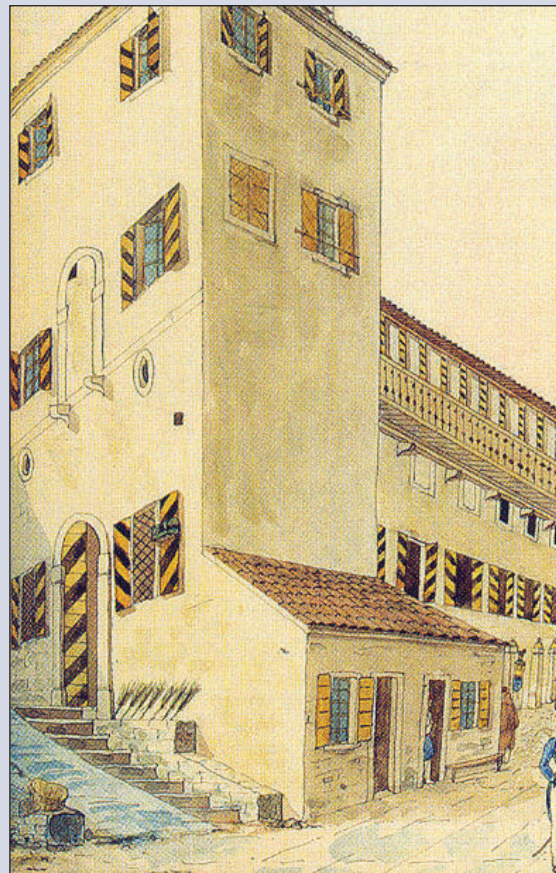
Sin kneza **Vojislava Mihailo** (1050-1081) proširio vlast **Duklje** i na **Rašku**.

1054.g.

Raskol između **Zapadne** i **Istočne** crkve, počeo za vrijeme carigradskog patrijarha **Fotija** (864-868), a definitivno izvršen između patrijarha **Mihaila Kerularija** i pape **Viktora II** (1054-1056).

1063.g mjeseca svibnja, u Rimu:

Papa **Aleksandar II** (1061-1073) potvrđuje **Andreji**, arhiepiskopu **Canusinske** crkve

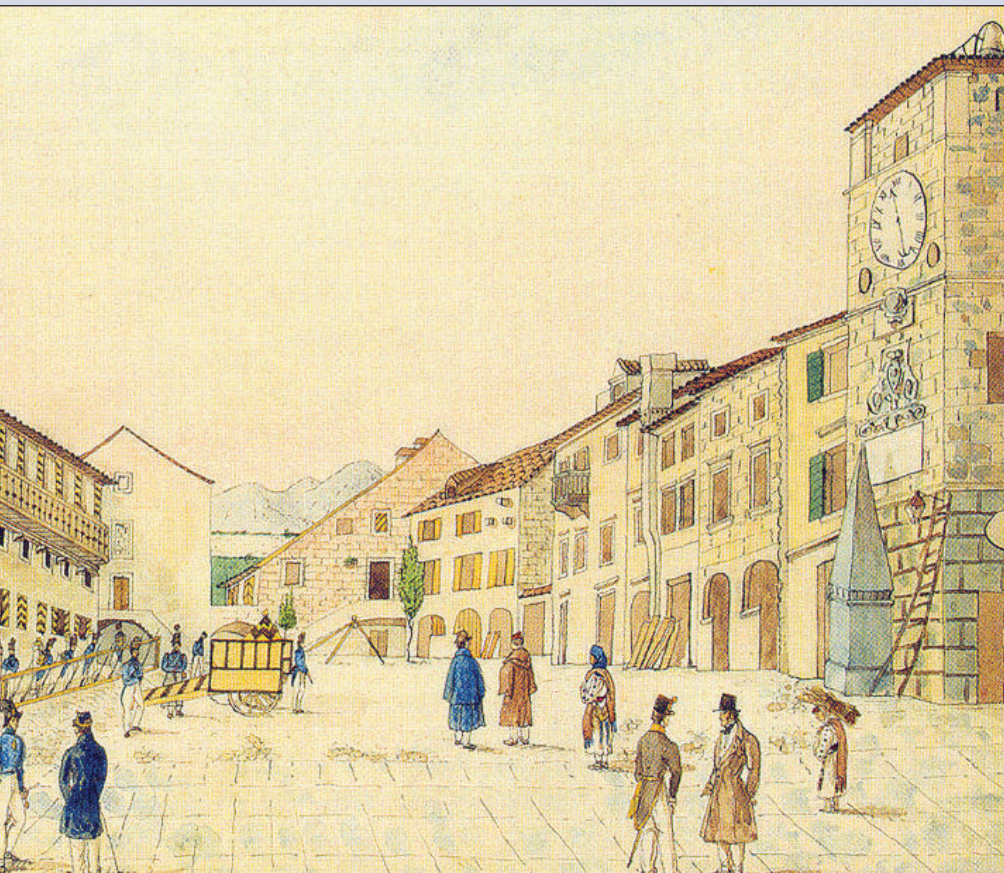
u **Bariu**, pravo nad gradom **Kotorom**.

1067.g. 18. ožujak, u Rimu:

Papa **Aleksandar II** (1061-1073) povjerava **Petru**, arhiepiskopu crkve **Dukljanske**, upravu nad episkopijama **Bara**, **Kotora**, **Svača**, **Baleča**, **Skadra**, **Drivasta** i **Polata**, zatim nad zemljama **Zahumljem**, **Srbijom** i **Travunijom**, kao i samostanima **Latina**, **Grka** i **Slovena**.

1072.g.

Sin kneza **Mihaila** u **Duklji Bodin** staje na čelo protiv bugarskog ustanka u Makedoniji kao **car Petar I**, ali je poražen i odveden u **Carigrad** i **Antiohiju**, odakle je uz pomoć **Venecije** vraćen u **Duklju**.

1075.g.

Biskup Kotora **Verest**, postavio ga metropolit Dubrovnika **Petar Lusec**.

1076.g. 21.svibnja, u Rimu:

Papa **Gregorije VII** (1073-1085) povjerava **Petru**, arhiepiskopu **Labuside** (Dubrovnik) na upravu gradove **Kotor**, **Bar**, **Ulcinj**, **Drivast**, **Polat** i **Skadar**, kao i kraljevine **Zahumlje**, **Srbiju** i **Travuniju**.

1077.g.

Knez Duklje **Mihailo** dobio od pape **Grgura VII** kraljevsku **krunu** i **žezlo**.

1080.g.

Biskup Kotora **Urzacije I**, sin biskupa **Veresta**, postavio

ga metropolita Dubrovnika **Petar Lusec**.

1081.g.

Kralj Duklje **Bodin** (1081-1101), oženjen normanskom princezom **Jakvintom** iz **Baria**, učestvuje kao posmatrač u vojsci vizantijskog cara **Aleksija I Komnena** prilikom normanske opsade **Drača**.

1089.g. 8.siječnja, u Rimu:

Antipapa **Klemens III** (1083-1098) na molbu **Bodina** „najslavnijeg kralja Slovena“, povjerava **Petru**, arhiepiskopu **Dukljanske** stolice, upravu nad episkopijama **Dukljanskom**, **Barskom** i **Kotorskom**, kao i gradove **Ulcinj**, **Svač**, **Skadar**, **Drivast** i **Polat**, te kraljevine **Srpsku**, **Bosansku** i **Travunijsku**.

mjeseca listopada:

Papa **Urban II** (1088-1099) ponovo povjerava **Eliasu**, arhiepiskopu crkve **Baria**, pored gradova u oblasti **Puglia** kao što su **Bari**, **Canosa**, **Putignano** itd. takođe u prekomorskoj zemlji (**transmarina**) grad **Kotor**.

1090.g.

Biskup Kotora **Grimoald**, pomenut u nekoj izgubljenoj kotorskoj hronici. Ime je langobardskog porijekla i moguće u Bariu, odn. Pugli.

1096.g.

Krstaška vojska pod komandom **Rajmonda Tuluskog** početkom **Prvog krstaškog rata** (1096-1099) prolazi kroz **Bodinovu** državu **Duklju**.

1115.g.

Biskup Kotora **Kristofer Kalić**, postavio ga nadbiskup Dubrovnika **Petar Lusec**.

Prvi pomen **dvije** kotorske **galije**.

1121.g.

Papa **Kalikst II** (1119-1123) potvrđuje **Gerardu**, arhiepiskopu crkve **Dubrovnika**, ranije povlastice koje su izdali pape **Zaharije** (741-752), **Benedikt VIII** (1012-1024) i **Paskal II** (1099-1118) kao i vlast u kraljevinama **Zahumlju**, **Srbiji** i **Travuniji**, te u gradovima **Kotoru** ili **Rosama**, **Budvi**, **Baru**, **Ulcinju**, **Skadru**, **Drivastu** i **Polatu**.

28. septembra:

Papa **Kalikst II** u posebnoj buli obavještava o svojoj odluci episkope **Gornje Meziје**.

1123.g.

Biskup Kotora **Urzacije**, postavio ga nadbiskup Dubrovnika **Gerard**.

*BROJNI ČLANOVI KOTORSKIH OBITELJI
ISELJAVALI SE U DALMATINSKE GRADOVE*

Znameniti Šibenčani kotorskog porijekla

**Među Šibenskim plemićkim obiteljima iz razdoblja
Mletačke republike bile su tri obitelji porijeklom iz Kotora**

Piše:
Darko GULIN

Riječ je o obiteljima Buća, Drago i Teta, a imamo i obitelj pod imenom Drago-Buća (za pretpostaviti je da je obitelj Buća ostala bez muškog potomstva te da se bogata nasljednica udala za člana obitelji Drago).

Te obitelji dale su nekoliko znamenitih ljudi, na ponos Šibeniku i Kotoru.

Jeronim Buća, opat i biskup kotorski

Rodio se u Šibeniku u XVI. stoljeću. Bio je opat komandantarij opatije svetog Nikole na ulazu u kanal sv. Ante kod Šibenika i uživatelj beneficija sv. Ivana i Gospe u Trogiru.

Zbog izuzetne sposobnosti i naobrazbe 1581. imenovan je kotorskim biskupom.

Na časnoj stolici biskupa kotorskog stoluje pune 22 godine, sve do svoje smrti 1603. Pokopan je u Kotoru.

Lovro Teta, dobrotvor

Rodio se 8. veljače 1597. u Šibeniku. Unuk je Alviža Tete, prvog iz obitelji Teta kojeg na-

lazimo kao građanina Šibenika sredinom XVI. stoljeća.

Lovro je nakon školovanja živio uglavnom u Veneciji. Bio je zaslužni i ugledni građanin, što se vidi iz spomen-ploče koja se nalazi u blizini oltara u crkvi sv. Dominika u Veneciji. Na ploči koju je podigao njegov nećak i nasljednik Melkior Teta piše:

LAURENTIUS TETTA
HONESTE PARTAS OPES
DEO SERENISSIMAE REIPUBLICAE OMNIUM COMMODIS

UBERIMO FOENO RECONSECRANS

AB ECC. SENATU

JUS VENETAE CIVITATIS
SICENSEM NOBILITATEM

AB UNIVERSIS BENEVOLENTIAM CONSECRATUS

HIC A DEO AETERNITATEM
EXPECTAT

MELCHIOR TETTA HAERES
PATRUO OPT. MF. R. TES. T. P.

OBIT ANNO AETATIS SUAE
LXV. CHRISTI MDCLXII

Nakon što je epidemija kuge 1649. u Šibeniku pobila gotovo cjelokupno stanovništvo, podigao je u svom rodnom gradu zavjetnu crkvu sv. Roka.

U oporuci od 1. listopada 1662., koju je napisao malo prije smrti, svu svoju imovinu u Veneciji i Padovi ostavio je nećaku Melkioru. Lovro Teta umro je koncem 1662. Pokopan je u crkvi sv. Dominika u Veneciji.

Hijacint Teta, pukovnik poljske vojske

Rodio se 1609. u Šibeniku kao mlađi brat Lovre Tete. Odabrao je vojni poziv. Kao mnogi profesionalni vojnici iz toga vremena mjenjao je vojske i s vremenom napredovao pa na kraju svoje vojne karijere ratuje kao pukovnik poljske

vojske. Očito je bio veliki ratnik i da ga je izuzetno

cijenio od poljski kralj Ivan III. Sobjeski, najveći poljskog kralja u povijesti, pobjednik u čuvenoj bitci za Beč 1683., kad je porazio veliku tursku vojsku kojom je zapovijedao Kara Mustafa.

Papa je kralja nakon te bitke prozvao „spasiteljem Zapadnoeuropske civilizacije“.

Kralj Ivan III. Sobjeski specijalnom diplomom od 30. lipnja 1683. (poslije Hijacintove smrti) njegovom nasljedniku, nećaku, Melkioru Teti, doktoru i vitezu i njegovim potomcima dodjeljuje titulu markiza s jurisdikcijom nad gradom Oltrza u Ukrajini.

Zanimljivo je da je čovjek krave profesije, ratnik s mno-

gih bojnih polja, nosio ime nježnog cvijeta (hijacint = zumbul)

Melkior Teta, doktor prava i prorektor sveučilišta u Padovi

Rodio se 1642. u Šibeniku. Nećak je Lovre i Hijacinta Tete. Školovao se u Padovi, gdje su se inače školovali svi dalmatinski intelektualci. Godine 1666 i 1667. bio je prorektor prava na Padovanskom sveučilištu.

Zahvalni studenti prava podigli su mu spomen-ploču u velikoj dvorani Sveučilišta u Padovi. Na ukrašenoj ploči piše:

MELCHIOR TETTA
NOBILIS SICENSIS DALMA-
TA

ADOPTIONE GERMANUS,
GENEROSITATE INSIGNIS,
UTRIUSQ.

GENTIS GENIUM ITA MI-
SCUIT UT RIUS COETUS MO-
DERATOR

QUEM EX TOTO ORBE DE-
LIBATA JUVENTUS CONSTI-
TUIT VIRTU

TE ET FORMA DIGNUS EX
OMNIBUS VISUS SIT, QUI
ADOPTARE

TUR AB OMNIBUS, SPLEN-
DORE AC MUNIFICENTIA

PRETERITIS PRORECTORI-
BUS TENEBRAS OB

DUXERIT, FUTURIS EMU-
LANDI SPEM

ABSULERIT. IURIS
STUDIOSI

B. M. P. ANNO
MDCLXVII

Melkior je bio vitez
reda sv. Jurja i mar-
kiz (na temelju diplo-
me kralja Ivana III.
od Poljske). Umro je
1713. U braku s Ka-
tom Kolombo imao je
više sinova, od kojih
se samo Lovro (dok-
tor prava) oženio.

Posljednji potomci
markiza Melkiora Tete
umrli su između 1765.
i 1772.

Vicko Drago, povjesničar, pisac i političar

Rodio se u Kotoru 1770. Iz-
danak je stare kotorske ple-
mičke obitelji, čiji je jedan
ogranak živio u Šibeniku.

Još kao dijete došao je živje-
ti u Šibenik (kad je obitelj
preuzela nasljedstvo). Poslan
je na studij prava u Padovu,
ali studij nije završio jer se
oduševio filozofijom, fizikom i
teologijom. U Padovi i Bolonji
učio je latinski jezik i književ-
nost. Oduševio se svim
aspektima života stare Grčke

(mitovima, demokracijom,
poviješću).

Od svog mentora, pjesnika i
pisca Melchiora Cesarottija
upio je prosvjetiteljske zami-
sli na polju gospodarstva i
književnosti. Posebno se odu-
ševio Rousseauom i francu-
skim enciklopedistima.

Nakon povratka u Šibenik
1792. oženio se šibenskom
kontesom Frankom Draga-
nić-Vrančić.

Živio je tipičnim životom bo-
gatog posjednika i plemića i

puno je putovao. Imao je
brojnu djecu. U Šibeniku je
stekao glas vrlo učena čovje-
ka.

Očaran drevnom Grčkom,
odlučio je napisati opsežnu
studiju grčke povijesti na
osnovi antičke i suvremene
literature pod naslovom **Sto-
ria dell' antica Grecia** (Povi-
jest drevne Grčke).

Boravio je zbog toga u neko-
liko navrata u većim talijan-
skim gradovima, skupljajući

u knjižnicama i muzejima
građu za buduću knjigu.

Svoje životno djelo, u šest
svezaka, tiskao je u Milanu
od 1820. do 1826.

Prva četiri sveska tiskao je
u tiskari Bettoni a zadnja dva
u tiskari Crespi.

Napisao je još **Panegirico
de Giuseppe II. Imperatore
d' Alemagna, Re d' Ungheria
e di Boemia arricchito di no-
te dilettevoli ed istruttive
(1829.) i Panegirico d' Ales-
sandro Magno (rukopis iz
1830.)**

Vicko je bio vrlo aktivan u
društveno-političkom životu
Šibenika i Dalmacije. Bio je
gradski vijećnik, član
školskog povjerenstva i
prokurator samostana
sv. Frane.

Nakon Bečkog mira
1814. imenovan je
vladinim poddelega-
tom u Šibeniku a
1820. civilnim i politi-
čkim pretorom (sud-
cem) u Šibeniku. Ka-
da je car Franjo I. po-
sjetio Šibenik 1818.
odsjeo je i prespavao
u palači Vicka Drage.

Godine 1822. Vicko je
premješten za civilnog i
političkog pretora u Tro-
gir, u kojem ostaje do ko-
lovoza 1826. kada je pre-
mješten u Split.

Umro je 3. studenoga 1836.
u Splitu od moždane kapi.
Jedan od suvremenika ovako
ga je opisao:

„visok stasom, pobožan, do-
brodušan, ljubazna ponaša-
nja, brzog i lakog pamćenja,
oštrouman, prilagodljiv u ne-
volji, slobodouman, lukav, a
katkada i zajedljiv“

Izvori i literatura:

Galvani F. A., *Il Re d' armi di
Sebenico*, Venecija 1884.

Livaković I., *Poznati Šiben-
čani*, Šibenik, 2003.

Stošić K., *Galerija uglednih
Šibenčana*, Šibenik, 1936.

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država, Hrvatske i Crne Gore.

Distribuirana se u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

MEDIJSKI PARTNERI

Hrvatski glasnik

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

20 eura

na žiro račun
520-361700-17
Hipotekarna banka

Za Hrvatsku:

200 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

30 eura

Beneficiary 59 : /
ME25520042000000104966
(Acc. No-IBAN)
Hrvatski građansko društvo Crne Gore, Zimski bazen Kotor Account
with 57a: HBBAMEPG (HIPOTEKAR-
NA BANKA AD PODGORICA) Inter-
mediary 56a: DEUTDEFF (Deutsche
Bank ag Frankfurt) EUR, USD

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Pretpлатити се можете и у Уреду HGDCG у Котору

**UZ PRZ STAMBENI KREDIT:
AKCIJSKA KAMATNA STOPA, FIKSNA ZA PRVU GODINU,
JOŠ POVOLJNIJI UVJETI ODOBRENJA I KORIŠTENJA.
ZATO ŠTO ŽELIM OBLIKOVATI SVOJU BUDUĆNOST.**

Grođite s obzirom na pouzdanost partitornih jedinica, većinu banaka koje u prethodno navedenom izjavi podnose jedinstvene podatke o vanjskim stopama na posredstvu kredite, izračunavaju i ponderiraju stvarnaričnu stopu na akcijama kompanija, izliva iz posredstva, a prilikom izračuna izračunavaju osnovu od 31. ožujka 2014. Posrednik izjavi da je na dan 31. ožujka 2014. godine stopa od 5,5% uključujući fiskalni iznos, godišnja opću stopu od 0,5% i 6,0% u slučaju izračuna izvanredne stopu na akcijama kompanija.

Muslims unadvised s Varna

The logo consists of the text "ASSOCIAZIONE ITALIANA BANCHE" in a small, sans-serif font. To the right of this text is a stylized graphic element resembling a grid or a series of connected lines. To the right of the graphic is the text "INTESA" in a bold, sans-serif font, followed by a small square icon containing a stylized 'S' and the text "SANPAOLO" in a bold, sans-serif font.

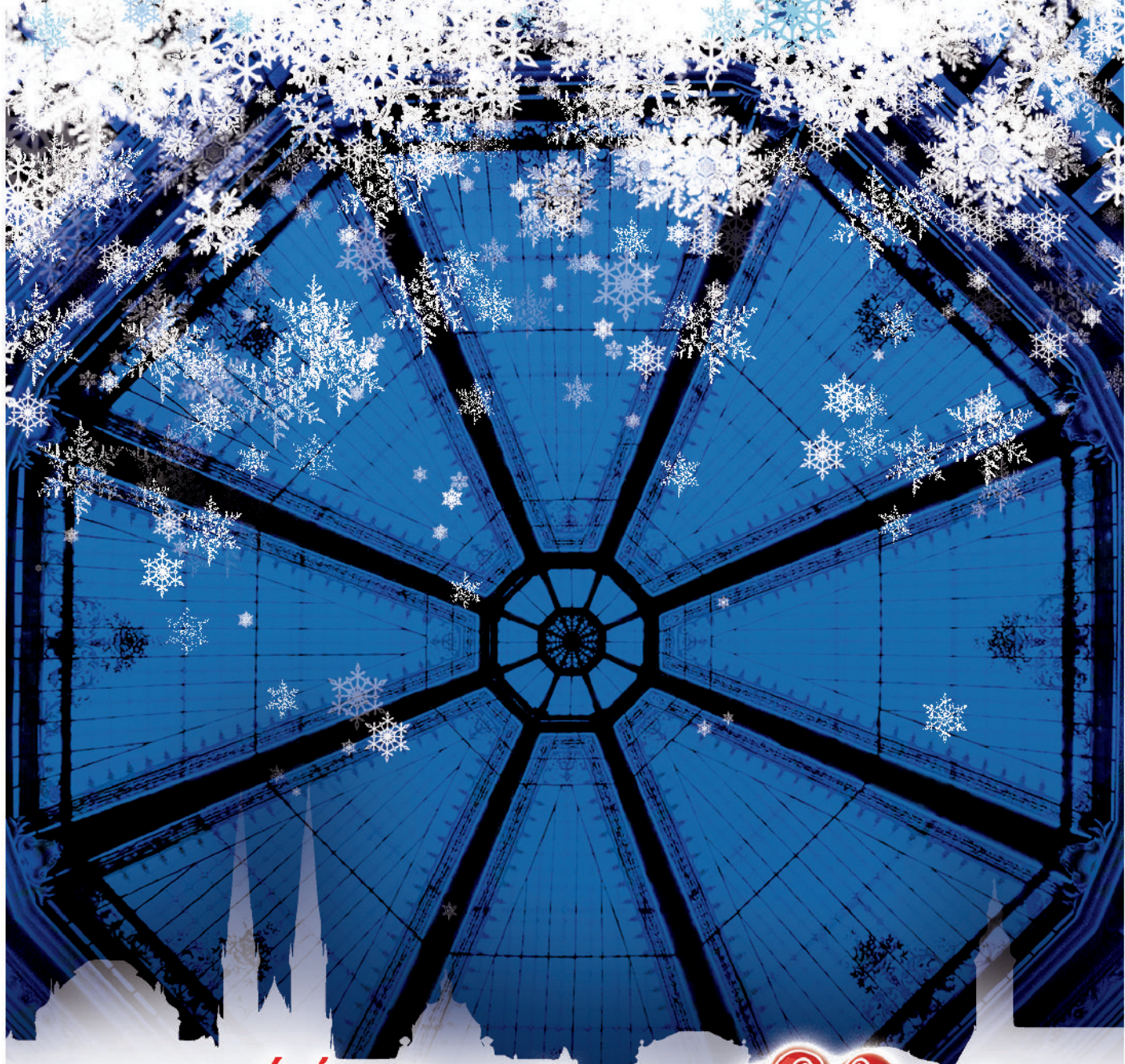
- Potrošački krediti
- Gotovinski krediti do **20.000€**
- Sprint krediti
- Krediti za kupovinu automobila
- Krediti za penzionere i studente
- Krediti za pomorce do **25.000€**
- Krediti za adaptaciju i izgradnju

Ovo nije magija, već...
FER KREDITI

HIPOTEKARNA BANKA
Vama posvećena

ZAGREB

grad koji grije...

